

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Maa- ja metsätalousministeriön tilinpäätös 2023

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2024:10

Maa- ja metsätalousministeriön tilinpäätös 2023

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat

VANHTEN TUNNUS

Maa- ja metsätalousministeriö Helsinki 2024

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

VANHENTUNUT

Maa- ja metsätalousministeriö

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-366-581-1

ISSN pdf: 1797-397X

Helsinki 2024

Maa- ja metsätalousministeriön tilinpäätös 2023 Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisu 2024:10

Julkaisija Maa- ja metsätalousministeriö

Yhteisötekijä Maa- ja metsätalousministeriö

Kieli suomi

Sivumäärä 76

Tiivistelmä

Maa- ja metsätalousministeriön vuoden 2023 tilinpäätös koostuu toimintakertomuksesta, talousarvion toteutumista kuvaavista toteutumalaskelmista, tuottoja ja kuluja kuvaavasta tuotto- ja kululaskelmasta, tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavasta taseesta ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista.

Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä raportoinnin ministeriön toiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös sisäisen valvonnan arviointilausuman, kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedot väärinkäytöksistä.

Tämän version korvaa uusi, muutettu aineisto osoitteessa

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-597-2>

Asiasanat maa- ja metsätalousministeriö, tilinpäätös, toimintakertomukset, laskelmat

ISBN PDF 978-952-366-581-1

Asianumero VN/35973/2023

ISSN PDF 1797-397X

Hankenumero -

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-581-1>

Bokslut för jord- och skogsbruksministeriet 2023 Verksamhetsberättelse och bokslutskalkyler

Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2024:10

Utgivare Jord- och skogsbruksministeriet

Utarbetad av Jord- och skogsbruksministeriet

Språk finska

Sidantal

76

Referat

Bokslutet för 2023 för jord- och skogsbruksministeriet består av en verksamhetsberättelse, utfallskalkyler som redogör för utfallet av budgeten, en intäkt- och kostnads kalkyl som re-dogör för intäkterna och kostnaderna, en balansräkning som redogör för den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och uppgifter som lämnas i bilagor.

Den verksamhetsberättelse som ingår i bokslutet innehåller ledningens verksamhetsrapport, en rapport över de samhälleliga verkningarna av ministeriets verksamhet, en beskrivning av den funktionella effektiviteten, avkastningen och kvalitetsledningen samt om hanteringen av mänskliga resurser. Verksamhetsberättelsen innehåller också ett utlåtande om bedömningen av den interna kontrollen, resultaten av helhetsbedömningarna och sammanfattningar av oegentligheter.

Denna version ersätts av nytt, modifierat material på <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-597-2>

Nyckelord

jord- och skogsbruksministeriet, bokslut, verksamhetsberättelse, kalkyler

ISBN PDF 978-952-366-581-1

Ärendenummer VN/35973/2023

ISSN PDF 1797-397X

Projektnummer -

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-581-1>

Sisältö

1 Toimintakertomus	7
1.1 Johdon katsaus.....	7
1.2 Tuloksellisuus.....	11
1.3 Vaikuttavuus.....	12
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	12
1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	18
1.4 Toiminnallinen tehokkuus.....	25
1.4.1 Toiminnan tuottavuus.....	30
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	32
1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	34
1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	34
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta.....	34
1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	34
1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	37
1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	37
1.7 Tilinpäätösanalyysi.....	40
1.7.1 Rahoituksen rakenne.....	40
1.7.2 Talousarvion toteutuminen.....	40
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma.....	44
1.7.4 Tase.....	45
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	46
1.8.1 Arvioinnin toteuttamistapa.....	46
1.8.2 Johtopäätökset.....	46
1.8.3 Olennaisimmat kehittämiskohteet.....	46
1.9 Arviointien tulokset.....	47
1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	49
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	49
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	49
2 Talousarvion toteumalaskelma	50
3 Tuotto- ja kululaskelma	57
4 Tase	58

5	Liitteet	60
	Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta	60
	Liite 2 Maa- ja metsätalousministeriön nettoutetut tulot ja menot.....	62
	Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset	63
	Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat	63
	Liite 5 Henkilöstökulujen erittely.....	64
	Liite 6 Suunnitelman mukaiset poistojen perusteet ja niiden muutokset	64
	Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen oistot	64
	Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut.....	65
	Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat.....	66
	Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset	67
	Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat.....	68
	Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut.....	68
	Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	68
	Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat.....	68
	Liite 15 Velan muutokset	68
	Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio.....	69
	Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	69
	Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan	
	periaatteista.....	69
6	Allekirjoitus	70
7	Toimintakertomuksen liitteet	71
	Liite 1 Tulostavoitteiden toteutumista kuvaavat toimenpiteet	71
	7.1 Liite 2 Lainsäädäntösuunnitelman toteutuminen.....	76

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan perustehtävät ruokaturvan, ruokaturvallisuuden ja kilpailukykyisen kotimaisen ruokajärjestelmän, huoltovarmuuden ja puhtaan veden takaamisessa, eläin- ja kasvitautien hallinnassa, luonnonvaratalouden kestävyuden ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyyn varmistamisessa ja maaseudun elinvoimaisuuden kehittämisessä nousevat nykyisessä turvallisuustilanteessa entistä tarpeellisemmiksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma korostaa maaseudun, maatalouden ja metsien tärkeyttä muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Huoltovarmuuden merkitys koko yhteiskunnan olemassaololle toistuu läpi hallitusohjelman. Maatalouden ja maaseudun tulevia suuntaviivoja luodaan kotimaisen pitkän aikavälin strategiassa ja maaseutupoliittisessa selonteossa. Maatalouden kustannuksia ei saa enää lisätä. Maaseutualueiden liiketoimintamahdollisuuksien esteitä puretaan. EU:n maatalouspolitiikan on keskityttävä ruokaturvan parantamiseen. Metsäpolitiikka pidetään jatkossakin omassa kansallisessa päätöksenteossa. Maaomistajien päätösvaltaa metsien käytössä halutaan vahvistaa. Metsien käyttö ja metsien kasvu pohjautuvat aktiiviseen ja monitavoitteiseen metsäntuotantoon metsästrategia 2035 mukaisesti. Metsiin liittyvässä päätöksenteossa huomioidaan alueelliset, taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset ulottuvuudet. Hallitus jatkaa maankäyttösektorin hiilinielujen vahvistavia toimia vähentämällä maaperäpäästöjä vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti.

Suomen CAP-strategiasuunnitelma vuosiksi 2023–2027 ja sen uudistuneet maatalouden ja maaseudun kehittämisen tukivälineet otettiin suunnitellulla tavalla käyttöön vuonna 2023. CAP-suunnitelma on laaja tukikokonaisuus ja sitä täydentävät kokonaan kansalliset tukivälineet varmistivat omalta osaltaan Suomen ruoantuotannon ja huoltovarmuuden säilymisen vakaina, vaikka markkina-, kustannus- ja kannattavuustilanne jatkuivat alkutuotannossa haastavina. CAP-suunnitelman mukaisten pelto- ja eläintukien haut toteutettiin vuoden 2023 alkupuoliskolla. Rakenne- ja kehittämistukien hakuja avattiin vuoden 2023 aikana sitä mukaa, kun Hyrrä-asiointipalvelun kehitystyö on sen mahdollistanut.

Parlamentaarista yhteistyötä vahvistettiin edelleen. Maaseutupolitiikan neuvoston (MANE) toiminta jatkui yhdessä ministeriön ja eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan ja tulevaisuusvaliokunnan kanssa. Osana hallitusohjelmaa vuoden lopussa asetettiin maaseutupoliittisen selonteon ohjaustyöryhmä ja sihteeristö. Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän toiminta jatkui ja ministeriö toteutti toiminnan pääteemoja: alueiden elinvoima, koulutus ja monipaikkaisuus sekä pitkän aikavälin, laajempaa lainsäädäntötyötä vaativat muutostarpeet. Saariston kehittämisestä annettuun lakiin (saaristolaki) perustuva parlamentaarinen saaristoasiain neuvottelukunta (SANK) asetettiin. SANK laatii toimikausittain valtakunnallisen saaristo- ja vesistöalueiden kehittämisohjelman. Uuden saaristo-ohjelman valmistelu sekä hallitusohjelman mukainen saaristolain päivittäminen aloitettiin loppuvuodesta.

Käynnistettiin hallitusohjelman ruuantuotannon kokonaisuus, johon kuuluvat pitkän aikavälin strategia, ruoka-alan kasvuohjelma ja maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportissa tunnistetut lainsäädäntöhankkeet. Elintarvikevientä edistettiin kahdenvälisillä korkean tason ja viranomaistason tapaamisilla mm. Kiinan ja Japanin kanssa. Useita markkinoillepääsyhankkeita saatiin onnistuneesti päätökseen.

Pohjoismaiset ravitsemussuositukset julkaistiin kesäkuussa ja samalla käynnistyi Valtion ravitsemusneuvottelukunnan (VRN) johdolla suomalaisten suositusten päivitys vastaamaan uusinta tutkimustietoa.

Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelman toteutus jatkui. Ohjelman tavoitteena on edistää ravinteiden kierrätystä ja ravinnepitoisten biomassojen prosessointia siten, että niistä saadaan maataloudelle välttämättömät ravinteet talteen esimerkiksi orgaanisia lannoitevalmisteita tai muita korkeamman jalostusasteen tuotteita kehittämällä.

Suomeen levisi kesällä erityisesti luonnonvaraisissa naurulokeissa esiintyvää lintuinfluenssaa. Tauti aiheutti niissä joukkokuolemia ja levisi naurulokeista myös turkistarhoihin Pohjanmaan alueella. Kaikki turkistarhat tutkittiin lintuinfluenssan varalta ja tartunnan saaneiden tarhojen (yht. 72 kpl) kaikki eläimet määrättiin lopetettaviksi. Myös varautumista afrikkalaisen sikaruton varalta tehostettiin taudin leviytystä Ruotsiin.

Uusi eläinten hyvinvointilaki hyväksyttiin keväällä ja se tuli voimaan 1.1.2024. Lain keskeisenä tavoitteena on parantaa eläinten mahdollisuuksia toteuttaa niille olennaisia käyttäytymistarpeita. Uusi eläinlääkintähuoltolaki annettiin. Uudistuksen

keskeisenä tavoitteena on turvata eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömien eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja kohtuuhintainen saavutettavuus koko maassa.

Eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta koskeva sääntely uudistettiin valtakunnallisten erikoistumiskoulutusta koskevien kehittämislinjausten mukaisesti. Erikoiseläinlääkärikoulutus ei ole enää tutkintoon johtavaa koulutusta, vaan yliopistotutkinnon jälkeistä ammatillista jatkokoulutusta.

Työtä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi jatkettiin. Virkatyöryhmä sai valmiiksi selvityksen täydentävistä keinoista maankäyttösektorin nettonielujen vahvistamiseksi. Hiilestä kiinni –ilmastotoimenpidekokonaisuudessa rahoitusta myönnettiin 13 hankkeelle, jotka vievät käytäntöön kokonaisuudessa tuotettua ilmastotietoa. Metsähallituksen rooli kansallisessa uusiutuvan energian tuotannossa vahvistui, kun se käynnisti valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti suurten merituulivoimahankkeiden huutokaupat.

EU:n metsäkatoasetus tuli voimaan kesäkuussa. Metsäkatoasetus on hyvin tärkeä maailmanlaajuisen metsäkadon pysäyttämiseksi. Suomessa metsäkatoasetus koskee pääosin nautaeläimiä ja puuta sekä edellä mainituista jalostettuja tuotteita. Asetuksessa on tiettyjä määritelmiä, kuten metsäkadon määrittely, jolla tarkoitetaan metsän muuntamista maatalouskäyttöön. Tämän määritelmän osalta on edelleen kesken komissiossa laadittavien ohjeiden valmistelu. Maatalouskäyttöön muuntaminen koskettaa Suomessa erityisesti laitumen raivausta ja siihen liittyvää nautakarjan laiduntamista sekä mahdollisesti navettojen rakentamista.

Työ luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi jatkui aktiivisena. Talousmetsien METSO-ohjelman, osana HELMI-ohjelmaa toteutettavan vesilintujen elinympäristöjen SOTKA-hankkeen sekä vaelluskalojen NOUSU-ohjelman toteutusta jatkettiin. Rahoitettavat toimenpiteet jakautuivat eri puolille maata ja niiden vaikuttavuus oli merkittävää. Metsänomistajien kiinnostus vapaaehtoiseen metsiensuojeluun säilyi vahvana.

Uuden metsätalouden kannustejärjestelmän tulee voimaan vuoden 2024 alusta. Uusi vuoteen 2035 tähtäävä metsästrategia ottaa huomioon kokonaisvaltaisen kestävän kehityksen sekä metsien merkityksen ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi susiasetuksen, jonka mukaan suden metsästykseen saa myöntää enintään 28 poikkeuslupaa poronhoitoalueen ulkopuolella. Asetus mahdollistaa metsästyslupan myöntämisen myös kannanhoidollisella perusteella, mikäli tapauskohtaiset edellytykset sille täyttyvät. Myös riistaeläinten kannanhoitosuunnitelmien päivitystyö jatkui.

Riistavahingot.fi-palvelu avattiin kaikkien kansalaisten käyttöön. Palvelussa on ajantasaisesti päivittyvää tietoa suurpetojen, villisikojen ja hirvieläinten aiheuttamista vahingoista ja onnettomuuksista.

EU:n maatalous- ja kalastusneuvosto sopi vuoden 2024 Itämeren kalastuskiintiöistä. Ratkaisu oli Suomen tavoitteiden mukainen ja mahdollisti silakan ja lohen kalastuksen jatkamisen.

Maa- ja metsätalousministeriö valmisteli kalastuslain muutoksen, jolla hallitusohjelman mukaisesti kalastuksenhoitomaksun maksuvelvollisuuden yläikärajaa nostettiin 64 vuodesta 69 vuoteen. Muutos astui voimaan vuoden 2024 alussa.

Suomen ja Norjan yhteisen Teno-joen kalastussäännön valmistelu saatiin päätökseen. Kalastussäännöllä pyritään mahdollistamaan Tenon arvokkaiden lohikantojen elpymisen, mutta samalla tukemaan saamelaista kalastuskulttuuria ja sen jatkuvuutta.

Ministeriö sai valmiiksi suositukset porolaidunten kestävä käytön vahvistamisesta. Porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmien runko vahvistettiin porotalouden tulevaisuutta pohtineen MMM:n työryhmän loppuraportissa.

Vanhojen, ennen vuotta 2019 perustettujen asunto-osakeyhtiöiden osakeluettelot tuli siirtää huoneistotietojärjestelmään vuoden 2023 loppuun mennessä. Toteuma oli korkea: 92,7 % osakeluetteloista siirrettiin määräaikaan mennessä. Osakeryhmistä laskettuna toteumaluku on vielä korkeampi. Huoneistotietojärjestelmän jatkokehittämishankkeen edellyttämä lainsäädäntö saatiin hyväksytyä ja voimaan saatettua vuoden 2023 aikana. Jatkokehittämishanke eteni suunnitelmien mukaan.

Strategista henkilöstösuunnittelua jatkettiin ministeriön osastojen ja toimialojen esihenkilöiden sekä HR-asiantuntijoiden tiiviin yhteistyön muodossa prosesseja samalla yhdessä kehittäen. Yhteistyötä toteutettiin myös kokoontumalla esihenkilöiden kesken säännöllisesti keskustelemaan ajankohtaisista johtamista, työyhteisöä ja työhyvinvointia koskevien teemojen äärelle. Eläköitymisen, vaihtuvuuden ja uuden hallitusohjelman tuomien tehtävien vuoksi rekrytointien määrä pysyi edellisvuoden tapaan suurena. Hallinnonalalla nimitettiin uudet pääjohtajat Ruokaviraston ja Luonnonvarakeskukseen.

Kuluneena vuonna ministeriö julkaisi 271 tiedotetta ja uutista. Ministeriön julkaisusarja täydentyi 25 uudella julkaisulla. Sosiaalisen median sisältöjä suunniteltiin ja julkaistiin uudella tavalla. Viestintä- ja vuorovaikutusstrategian valmistelussa mukana oli laajasti ministeriön henkilöstö. Yhteiset viestintäkeskustelu ja -työpajat olivat osa strategian valmistelua.

1.2 Tuloksellisuus

Strategiakartan mukaisten tulostavoitteiden toteutumista on kuvattu tarkemmin yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden osalta kappaleessa 1.3 Vaikuttavuus sekä toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan osalta kappaleessa 1.4 Toiminnallinen tehokkuus. Ministeriön tulostavoitteiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteutuminen on kuvattu alla olevassa taulukossa. Poikkeamat toimenpiteiden toteutumiseen on kuvattu toimintakertomuksen liitteessä 1 ja poikkeamat ministeriön lainsäädäntösuunnitelman toteutumiseen on kuvattu toimintakertomuksen liitteessä 2.

Taulukko 1. Tulostavoitteiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteuma vuonna 2023 arviointiasteikolla 1–5¹

Tulostavoite/toimenpide	2 Tavoite ei ole toteutunut kpl (%)	3 Tavoite toteutunut osittain kpl (%)	4 Tavoite saavutettu kpl (%)
Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet (A-sarja)	-	-	4 (100 %)
Yhteiskunnallista vaikuttavuutta tukevat tavoitteet	-	-	24 (100 %)
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	2 (5 %)	12 (28 %)	29 (67 %)
Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet (B-sarja)	-	-	4 (100 %)
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	1 (9 %)	2 (18 %)	8 (73 %)
Voimavarojen hallinnan tavoitteet (C-sarja)	-	-	4 (100 %)
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	-	-	5 (100 %)

1 Arviointiasteikko: 1 tavoitteesta on luovuttu, 2 tavoite ei ole toteutunut, 3 tavoite toteutunut osittain, 4 tavoite saavutettu, 5 tavoite ylitetty

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet²

Tavoite A1: Kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuus ja kilpailukyky paranevat

Arvosana: 4

Suomen kansallinen CAP-suunnitelma vuosiksi 2023-2027, ja sen konkreettiset, uudistuneet maatalouspolitiikan välineet, otettiin suunnitellulla tavalla käyttöön vuonna 2023. Haut avattiin vaiheittain vuoden 2023 aikana. Pelto- ja eläintukien toimeenpano eteni suunnitelmien mukaan, mutta maaseuturahaston non-IACS tukien osalta toimeenpano ei ole edennyt kaikilta osin CAP-suunnitelmassa esitetyn mukaisesti. Neuvontapalvelut-interventio oli avoinna ensimmäisenä ja sen maksut aloitettiin kesäkuussa 2023. Tämä laaja kokonaisuus ja sitä täydentävät kokonaan kansalliset tukivälineet varmistivat omalta osaltaan Suomen ruoantuotannon ja huoltovarmuuden vakaina, vaikka markkinatilanne ja erityisesti kustannuskehitys jatkuivat alkutuotannossa hankalina.

Elintarvikeviennin kasvu hieman taittui, mutta säilyi kuitenkin korkealla ollen tammi-lokakuussa 1,8 miljardia euroa. Vuoden lopussa päättyneeseen Food from Finland -ohjelmaan osallistuvat yritykset kasvattivat vientiään keskimäärin 36,4 % toisen ohjelmajakson aikana. Markkinoillepääsyhankkeita vietiin aktiivisesti eteenpäin ja esimerkiksi siipikarjanlihan ja äidinmaidonkorvikkeen vientilupa-asioissa edistytettiin Kiinan kanssa. Kiinan ja Etelä-Korean elintarvikeattaseat jatkoivat toimintaansa.

Pidemmän aikavälin toiminta- ja kehitysedellytyksiä luodaan Suomalaisen puhtaan ruoan potentiaalihin hyödyntämiseen ja ruokaviennin lisäämiseen tähtäävällä kasvuohjelmalla ja kotimaisen ruoantuotannon pitkän aikavälin strategialla. Valmistelua tehdään poikkihallinnollisesti ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Työssä huomioidaan myös maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportin toimenpide-ehdotukset.

² Arviointiasteikko: 1 tavoitteesta on luovuttu, 2 tavoite ei ole toteutunut, 3 tavoite toteutunut osittain, 4 tavoite saavutettu, 5 tavoite ylitetty

Luomuohjelman toimeenpanosuunnitelma valmistui ja sen toimenpiteiden toteuttaminen käynnistyi. Vuonna 2023 jatkettiin monikanavaista viestintäkampanjaa, jolla pyrittiin lisäämään metsänomistajien kiinnostusta metsiensä luomusertifiointiin. MMM:n rahoitti Luomupetuksen nykytila ja koulutuksen kehittämistarpeet (LUKOKE) selvityshanketta. Hankkeessa on tehty taustaselvityksiä luomupetuksesta ja osaamisesta yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja ammattikouluissa. Toimenpide-ehdotusten laatimiseksi hankkeessa on järjestetty neljä seminaaria työpajoinen. Kansallista verkostoyhteistyötä vahvistettiin erilaisissa hankkeissa ja EU-luomulähteläisverkosto toimi tiiviisti.

Aloitettiin valmistelemaan ammattikeittiöille suunnatun Portaat luomuun -ohjelman nykytilan ja tulevaisuuden kehitystarpeiden arviointia. Lähiruokayrityksille tarkoitettu opasmateriaali riskien- ja jatkuvuuden hallintaan valmistui ja sitä jalkautettiin yrityksille. Uuden CAP-suunnitelman toimeenpanon aloittamisen myötä alueilla käynnistyi useita lähiruoka- ja ruokamatkailuhankkeita ja ruokamatkailun ekosysteemin rakentamista jatkettiin. Ruokahävikin tiekartan toimenpiteitä toimeenpantiin ja seurantatoimia jatkettiin yhteistyössä YM:n ja LUKE:n kanssa.

Viestittiin ruuan kulutuksen kokonaiskestävyydestä eri tilaisuuksissa ja osallistuttiin Ylen Hyvin sanottu -hankkeeseen. MMM jatkoi proteiiniklusterin rahoittamista kasvi-proteiineihin liittyvien arvoketjujen edistämiseksi. Kasviproteiini-alan vaikuttavuusinvestointiesiselvitys julkaistiin. Vastuullisten ruokapalveluiden malli julkaistiin (vastuullinen-ruokapalvelu.fi) ja sitä jalkautettiin eri tilaisuuksissa.

Julkisille hankintayksiköille tarkoitettua Vastuullisten elintarvikehankintojen opasta ja siinä olevia hankintakriteereitä päivitettiin kesäkuussa 2023. Päivityksen tavoitteena oli huomioida luonnon monimuotoisuutta tukevia alkutuotannon menetelmiä julkisissa elintarvikehankinnoissa. Lisäksi kriteereihin tuotiin mukaan luonnon monimuotoisuudelle vaatimuksia sisältäviä laatujärjestelmiä ja sertifikaatteja. Kriteeripankkipalvelu (kriteeripankki.fi) avattiin ja siellä julkaistiin vastuullisuus- ja ravitsemuskriteerit elintarvikkeille ja ruokapalveluille. Julkisten elintarvikehankintasopimusten sopimuskäytäntöjen kehittämiseksi käynnistettiin selvitys niissä olevista sopimusrakenteista ja -käytännöistä. Käynnistettiin Motivan toteuma hanke luomu- ja lähiruuan lisäämiseksi ruokahankinnoissa DPS-menettelyn kautta. Kouluruuan kehittämissuunnitelmaa jalkautettiin kattavalla kuntakierroksella ja erilaisissa tilaisuuksissa.

Eläinten hyvinvointilaki hyväksyttiin keväällä 2023 ja se tuli voimaan 1.1.2024. Samassa yhteydessä annettiin valtioneuvoston asetus eläimille tehtävistä toimenpiteistä, kivunlievityksestä ja toimenpiteiden tekijöistä sekä uudistettiin eräitä eläinlajikohtaisia asetuksia. Puudutteiden käyttöönottoon sikojen kirurgisen kastraation

yhteydessä valmistauduttiin kehittämällä lainsäädäntöä, tuottajien kouluttamista ja hyvinvointikorvauksia. Myös kastraatiosta luopumista selvitettiin erillisen työryhmän ja tutkimus-hankkeen avulla.

Salmonellan riskinhallintaa sika-alalla selvitettiin perustetun työryhmän ja tutkimuksen avulla. Työtä jatketaan valitun ratkaisun pohjalta vuonna 2024.

Tavoite A2: Kestävä luonnonvaratalous³ turvaa huoltovarmuutta, lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä

Arvosana: 4

Kriittisen infrastruktuurin turvaamisesta ja huoltovarmuudesta huolehdittiin edistämällä varautumista, tietoturvallisuutta ja henkilöstöriskien hallintaa vesihuoltosektorilla, patoturvallisuudessa ja tulvariskien hallinnassa sekä alku- ja elintarviketuotannossa.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi ja maankäyttösektorin ilmastotoimissa siirryttiin ohjelmatyöstä täytäntöönpanoon. Hiilestä kiinni –ilmastoimenpidekokonaisuudessa rahoitusta myönnettiin 13 hankkeelle, jotka vievät käytäntöön kokonaisuudessa tuotettua ilmastotietoa. Uusi koordinoiva Ilmastoyksikkö aloitti toimintansa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa.

Julkisen riistakonsernin strategia julkaistiin kertomusvuonna. Strategian visiona on, että Suomi pyrkii riistakantojen ja riistan elinympäristöjen kestäväen käytön, hoidon ja suojelun edelläkävijäksi. Strategia laadittiin yhteistyössä riistakonsernin toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

Metsäpeurakannan hoitosuunnitelma päivitettiin ja Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelman päivitystä viimeisteltiin lausuntokierroksen perusteella. Ministeriön johtamissa, laajapohjaisissa työryhmissä valmisteltiin esitys **Vastuullisen vesilintujen metsästyksen ja riistalintutarhauksen strategiaksi** sekä päivitettiin Villisikatyöryhmän mietintö. Julkaistiin ulkopuolinen **selvitys kestävästä valkohäntäpeuran kannanhoidosta ja -politiikasta**.

3 Uusiutuville luonnonvaroilla tarkoitetaan viljelysmaata, metsiä, kotieläimiä, kaloja, riistaa ja vettä

Luonnon monimuotoisuutta parantavien ohjelmien toimeenpanoa jatkettiin. Metsänomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvassa METSO-suojeluohjelmassa määrärahaa oli kertomusvuonna käytettävissä ennätyksellisen paljon. SOTKA-hanketta ja NOUSU-ohjelmaa jatkettiin kosteikkojen elinympäristöjen ja vaelluskalojen elinolosuhteiden parantamiseksi laajapohjaisena yhteistyönä sidosryhmien kanssa.

Tenon lohikantojen turvaamiseksi saavutettiin päivitetystä Tenon kalastussäännöstä neuvottelutulos Norjan kanssa, minkä voimaan saattamiseksi tarvittavan lain valmistelu aloitettiin. Hallitusohjelman mukaisesti valmisteltiin kalastuslain muutos, jolla nostettiin kalastuksenhoitomaksuvelvollisten ikäraja nykyisestä 64 vuodesta 69 vuoteen tiettyjen reunaehtoju puitteissa ja parannettiin kalatalouden edistämisen taloudellisia resursseja. Maa- ja metsätalousministeriö asetti selvitysmiehen, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus Palokin koskia koskevan hallitusohjelmakirjauksen toteutumamahdollisuuksista, kustannuksista ja rahoituksesta sekä jatkovalmisteluvastuusta valtionhallinnossa.

Kertomusvuonna jatkettiin ampumaratojen ympäristölupatilanteen selvitystä ja vaikuttamistyötä EU:n lyijyasetuksen valmistelussa yhdessä muiden ministeriöiden kanssa.

Maa- ja metsätalousministeriö osallistui aktiivisesti neuvotteluihin EU:n toimieliimissä, jotta yhteisen kalastuspolitiikan ratkaisut olisivat Suomen kannalta onnistuneita. Itämeren silakankalastusta uhannut kiello onnistuttiin torjumaan, ja lohenkalastusta koskeva kielloehdotus saatiin siirrettyä odottamaan lisätietoa kansainväliseltä merentutkimusneuvostolta (ICES). Yhteisen kalastuspolitiikan valvontaasetukseen saatiin tärkeitä Suomen erityisolot huomioivia säännöksiä, mutta kokonaisuutena uudistus sisältää suhteettomia velvoitteita, joten Suomi äänesti neuvostossa vastaan.

Valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksenä [Kansallinen metsästrategia 2035:n](#) ja maa- ja metsätalousministeriö käynnisti toimeenpanon toteuttamalla strategian kolmen kärkihankkeen (metsien kasvu, elonkirjoa talousmetsissä ja metsäalan uudistuminen ja kilpailukyky) toimenpiteitä. Metsästrategia kuvaa metsäalan tärkeimmät tavoitteet, joihin julkinen valta keskittyy osana alan yhteistä kehittämistä. Alueelliset metsäohjelmat tukevat metsästrategian toimeenpanoa ja tavoitteiden toteutumista. Alueellisten metsäohjelmien toimenpiteet päivitettiin vuonna 2023.

Uuden metsätalouden kannustejärjestelmän (METKA) valmistelu saatiin päätökseen siten, että uusi järjestelmä tulee voimaan vuoden 2024 alusta.

Maa- ja metsätalousministeriö valmisteli huutokauppanettelyn käynnistämisen viidelle Suomen yleisillä vesialueilla sijaitsevalle merituulivoima-alueelle. Valtioneuvosto teki asiasta 23.11.2023 periaatepäätöksen. Huutokaupattavat merituulivoima-alueet sijaitsevat Metsähallituksen hallinnassa olevilla yleisillä vesialueilla Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa.

Toteutettiin Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmaa, jonka tavoitteena on edistää lannan, puhdistamolietteen ja muiden vastaavien ravinnepitoisten biomassojen prosessointia siten, että niistä saadaan maataloudelle välttämättömät ravinteet talteen esimerkiksi orgaanisia lannoitevalmisteita tai muita korkeamman jalostustason tuotteita kehittämällä. Kokeiluohjelmalla rahoitettiin biomassojen ravinteiden kierrätystä edistävää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä niihin liittyviä investointeja.

Valmisteltiin Ravinnekierrotukea, jossa tukea maksetaan biokaasulaitoksille lannan käsittelystä helposti siirrettäviksi lannoitevalmisteiksi, tuen perusteena vastaanotetun fosforin määrä. Tuen arvioitu käynnistymisaika on alkuvuosi 2024.

Maatalouden energia- ja materiaalitehokkuuden toimialasopimusta valmisteltiin syksystä alkaen uuden ministerin esikunnan ohjeiden mukaisesti. Suunniteltu ajan kohta uuden sopimuksen kirjoittamiselle on kevät 2024.

Tavoite A3: Monipuolinen yritystoiminta sekä menestyvä maaseutu ja saaristo, monipaikkaisuus ja yhteistyöverkostot vahvistavat yhteiskuntaa

Arvosana: 4

Maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman 2021–2027 toimeenpano on edennyt suunnitellusti. Kesällä 2023 oli kokonaisuohjelman 73:sta toimenpiteestä 58 vireillä ja yhdeksän toteutumassa. Kokonaisuohjelman visiota, strategisia tavoitteita ja toimenpiteitä toiminnallistettiin Hyvä elämä maaseudulla –kiertueen (9/2022–12/2023) kautta. Kiertue kävi jokaisessa Manner-Suomen maakunnassa ja kokosi yhteen lähes 550 keskustelijaa, 57 rakentavaan keskustelu ja keräsi 1110 ideaa siitä, mitä kukin osallistuja itse voisi tehdä keskusteltujen teemojen edistämiseksi. Kiertueen tilaisuudet suunniteltiin yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa, sektorit ylittävästi. Marraskuussa järjestettiin Maaseutupolitiikan neuvoston (MANE), MMM:n, eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kanssa korkeatasoinen ja Maaseutuvaikutusten arviointi osana lainsäädäntötyötä –seminaari. Maaseudun erityispiirteiden tunnistaminen ja huomioon ottaminen paremmin päätöksenteossa keräsi yhteen 240 asiantuntijaa ja päättäjää kylistä, valtionhallinnosta ja eduskunnasta. Maaseutupolitiikan neuvoston laaja työ jatkui uuden puheenjohtajan, ministeri Sari Essayahin, johdolla. MANE:ssa linjattiin kannoista EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiona

sekä EU koheesiopolitiikan tulevaisuudesta. MANE:n valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden haun kautta rahoitettiin viisi uutta hanketta, jotka tuottavat tietoa päätöksenteon valmistelun tueksi.

Uusi saaristoasian neuvottelukunta asetettiin 19.10.2023. Saaristoasiain neuvottelukunta (SANK) on pysyvä valtioneuvoston asettama neuvottelukunta, jonka toiminta perustuu saaristolakiin ja saaristoasiain neuvottelukunnasta annettuun asetukseen. Valtioneuvosto asettaa parlamentaarisen neuvottelukunnan vaalikaudeksi kerrallaan. Neuvottelukunnalla on keskeinen rooli saaristolain toteuttamisen seurannassa. Neuvottelukunta valmistelee saariston kehityksen edistämistä koskevia toimenpiteitä sekä seuraa niiden vaikutuksia.

Uuden valtakunnallisen saaristo- ja vesistöalueiden kehittämissuunnitelman valmistelu on aloitettu. Saaristoasiain neuvottelukunta laatii saaristo-ohjelman toimikausittain. Ohjelma antaa saaristopolitiikalle suuntaviivat vuoteen 2027 asti ja on myös sen toteutuksen väline. Ohjelma antaa tuen saaristo- ja vesistöalueiden kehittämistyölle niin alueellisella kuin kansallisella tasolla.

Suomen CAP-suunnitelman yritys- ja hankerahoitusta koskevien tukimuotojen haut avautuivat pääosin kesällä 2023, mutta päätöksenteko pääsi alkamaan marraskuussa vain yritysrahoituksessa.

Tavoite A4: Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta

Arvosana: 4

Nykyisen kiinteistötietojärjestelmän uudistamisesta, prosessien kehittämisestä ja rekisterien laadun parantamisesta käytiin vuoropuhelua MML:n kanssa. Paikantamisen perustan referenssijärjestelmien kehittämiseen liittyvää tutkimusta edistettiin ja ohjattiin.

Huoneistotietojärjestelmän jatkokehittämissuunnitelmassa (HTJ2) keskityttiin hoitamaan MML:n toteutushankkeen valvontatehtävää sekä ohjeistamista. Vuoden 2023 aikana tehtiin tarvittava määrittely huoneistotietoasetusta varten, jonka toimeenpanosta huoneistotietojärjestelmän kehittämisen osalta MML vastaa MMM:n ohjauksessa. Hanke liittyy positiivisen luottotietorekisterin kehittämissuunnitelmaansa.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Siirtomenojen vaikuttavuutta on käsitelty momenteittain kokonaisuuksina.

Siirtomenomomentti: 30.10.54 Rahapelitoiminnan tuotolla rahoitettava hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Käyttö 40 391 284 euroa

Tieto/arvio vaikuttavuudesta ja toiminnan tuloksellisuudesta:

Hevostalouden edistämiseen tarkoitettuja varoja käytetään EU:n valtiontukipäätöksen (SA.46556) mukaisesti pääosin keskus- ja maakuntaraviratojen (19) palkinto-, toiminta- ja investointitukina. EU:n komissio on sittemmin 28.7.2023 päättänyt valtiontuen hyväksymisestä vuoden 2028 loppuun saakka (SA. 107613). Raviradat tarjoavat hevosenomistajille kilpailu- ja harjoittelumahdollisuuksia alueellisesti kattavasti sekä alan ammattilaisille, että raviurheilua harrastaville.

Luonnonvarakeskuksen hevostalouden valtiontuesta laatiman vaikuttavuusarvioinnin (1/2021) mukaan tukiohjelman voidaan todeta saavuttaneen sille asetetut tavoitteet. Analyysin mukaan myönnettyt avustukset ovat ohjautuneet kohteisiin, jotka edistävät hevostalouden ja raviurheilun toimintaedellytyksiä, kehittymistä ja menestymistä.

Palkintotuki muodostaa osan radoilla maksettavista palkinnoista. Kilpailuissa maksettavat palkinnot ovat hevostalouden merkittävimpiä rahoituslähteitä ja näin ollen keskeinen osa hevostalouden toimintaedellytyksiä. Investointituella on pyritty tukemaan erityisesti hankkeita, jotka edistävät turvallisuusnäkökohtia tai kilpailijoiden olosuhteita kaviouralla tai varikkoalueella. Ilman tukea hankkeet olisivat todennäköisesti jääneet toteuttamatta. Keskus- ja maakuntaraviradoille myönnettävän toimintatuen tavoitteena on osaltaan vahvistaa hevostalouden aluetaloudellista merkitystä turvaamalla monipuolisen yritystoiminnan harjoittamisen mahdollisuudet osana menestyvää maaseutua, monipaikkaisuutta ja yhteiskunnallisia verkostoja. Keskus- ja maakuntaraviratojen taloudellista asemaa koskevan selvityksen (1/2023) mukaan myönnettyt avustukset ovat olleet merkittävässä roolissa yhteisöjen kokonaistuloksen kannalta.

Suomen Hippos ry:n alueorganisaatioina toimiville hevosjalostusliitoille (15) myönnetään yleisavustusta hevosalan neuvontaan. Neuvontatyötä tehdään erityisesti varsojen tunnistamiseen liittyvien tallikäyntien yhteydessä. Tunnistaminen on pakollista, joten neuvonta tavoittaa hyvin hevosenomistajat. Neuvontatyö on tärkeää erityisesti hevosten hyvinvoinnin varmistamiseksi. Lisäksi toimijoiden tietotaidon paraneminen edistää yritystoiminnan tehokkuutta.

Siirtomenomomentti: 30.40.44 Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Käyttö 42 169 016 euroa

Tieto/arvio vaikuttavuudesta ja toiminnan tuloksellisuudesta:

Momentin määrärahoilla edistettiin yksityismetsien metsänhoito- ja perusparannustöitä.

Nuoren metsän hoidon ja taimikon varhishoidon työmäärät kääntyivät kasvuun. Työmäärien lisäys oli suurinta kohteilla, josta kerättiin myös pienpuuta. Oikea-aikaisella taimikon varhishoidolla ja nuoren metsän hoidolla on turvattu kasvatettavien puiden kehitystä ja puuston elinvoimaisuutta. Metsänhoidollisen tarpeen perusteella työmääriä tulisi lisätä.

Terveyslannoituksen ja metsäteiden perusparannuksen suoritelmät laskivat edellisestä vuodesta 19 prosenttia. Uusien metsäteiden rakentaminen väheni 13 prosenttia. Terveyslannoitus on parantanut metsien terveyttä ja lisännyt niiden kasvua. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi terveyslannoituksen työmääriä tulisi lisätä. Tieverkoston ylläpitämiseen tarvittaisiin huomattavasti nykyistä suurempia työmääriä. Suometsän hoidossa työmäärät nousivat 12 prosenttia. Suometsänhoidolla on turvattu metsän kasvun edellytyksiä turveilla ja edistetty vesiensuojelua.

Määrärahoilla toteutettujen töiden työllisyysvaikutukset olivat noin 1 650 henkilötyövuotta.

Taulukko 2. Puuntuotannon tunnusluvut

Työlaji/työlajiryhmä	Käytetty tuki milj. euroa		Tulos	
	2022	2023	2022	2023
Nuoren metsän hoito, taimikon varhaishoito ¹⁾	30,2	34,8	113 369 ha	125 467 ha
Terveyslannoitus	1,5	1,2	13 424 ha	10 837 ha
Metsäteiden				
• rakentaminen	0,4	0,4	25 km	22 km
• perusparannus	3	3,5	341 km	275 km
Suometsän hoito ja kunnostusojitus	1,8	2,3	7 816 ha	8 786 ha

¹⁾ Sisältää taimikon varhaishoidon, nuoren metsän hoidon ja pienpuun keruun pinta-alan. 2022: taimikon varhaishoitoa 35 232 ha ja nuoren metsän hoitoa 78 137 he, josta tehty pienpuun keruuta 32 119 ha. 2023: Taimikon varhaishoitoa 37 995 ha ja nuoren metsän hoitoa 87 472 ha, josta tehty pienpuun keruuta 39 480 ha.

Siirtomenomomentti: 30.40.45 Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Käyttö 13 985 951 euroa

Tieto/arvio vaikuttavuudesta ja toiminnan tuloksellisuudesta:

Momentin määrärahoilla edistettiin vapaaehtoista suojelua, elinympäristöjen tilaa parantavia luonnonhoitotoita, monimuotoisuutta edistävää kulotusta sekä vesien-suojelun tehostamistoimenpiteitä, ja joilla toteutetaan METSO-ohjelman, Helmi elinympäristöohjelman sekä vesienhoidon toimenpideohjelmien tavoitteita.

Ympäristötukea myönnetään metsänomistajille vapaaehtoisesta suojelusta aiheutuvien tulonmenetysten korvaamiseen. Ympäristötukivarjoilla tuettiin lisäksi metsäalan palveluntarjoajien hakemusvalmistelua myöntämällä työhön valmistelukorvausta. Luonnonhoitotukea on myönnetty luonnonhoitoa ja vesien suojelua toteuttavien palveluntarjoajien työhön edistämällä luonnonhoidon elinkeinotoiminnan vahvistumista.

Ympäristötuen käyttö ja sopimusten pinta-ala nousivat merkittävästi tukivarojen noustessa. Metsäkeskuksen resurssit metsänomistajien hakemusvalmistelun tukemiseen ja toimijoiden valmistelutyön tukemiseen siivittivät METSO-ohjelmakauden suurimpaan tukivarojen käyttöön ja merkittävään sopimushehtaarien määrän nousuun. Metsänomistajien kiinnostus vapaaehtoiseen suojeluun on säilynyt vahvana

ja erääntyvien sopimusten lisäksi uusia ympäristötukikelpoisia kohteita saadaan ympäristötuen piiriin. Rahoitustason nosto mahdollisti myös ympäristötuella rahoitettavan kohdejoukon laajentamisen.

Myös luonnonhoitohankkeisiin käytetyt varat kasvoivat, johon vaikutti edellisinä vuosina Metsäkeskuksessa suunniteltujen hankkeiden lisääntynyt määrä. Kemerolain voimassaolon päättyminen vaikutti vuonna 2023 hankehakuun avattujen hankkeiden määrän pienenemiseen, koska hankehakuja voitiin toteuttaa vain kaksi aiempien vuosien kolmen haun sijaan. Luonnonhoitohankkeiden avulla on voitu muun muassa ylläpitää ja vahvistaa kulutusosaamista uuden kannustejärjestelmän kulotustuen hakua varten. Luonnonhoitohankkeissa on saatu ensimmäiset Helmi-elinympäristöohjelman toimenpiteet toteutettua vuonna 2023.

Taulukko 3. Metsäluonnon hoidon edistämisen tunnusluvut

Työlaji/työlajiryhmä	Käytetty tuki milj. euroa		Tulos	
	2022	2023	2022	2023
Ympäristötuki (METSÖ)	8,1	12,7	3 598 ha	5 109 ha
Luonnonhoitohankkeet (METSÖ, HELMI):				
• Monitavoitteiset vesiensuojeluhankkeet (METSÖ)			157 ha 15 kpl	161 ha 9 kpl
• Palautetaan vesiä suojelusuolle ympäröiviltä alueilta (HELMI)			-	4 kpl
• Perustetaan ja kunnostetaan suojelualueverkoston ulkopuolisia lintukosteikkoja (HELMI)			-	1 kpl
Luonnonhoidon hanketuki yhteensä (METSÖ, HELMI)	0,9	1,3		
Käyttö yhteensä	9,0	14,0		

Siirtomenomomentti: 30.40.46 Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Käyttö 45 999 000 euroa

Tieto/arvio vaikuttavuudesta ja toiminnan tuloksellisuudesta:

Metsäkeskus saavutti sille asetetut tavoitteet. Kemera-tukijärjestelmän päättyessä metsäkeskus pystyi tekemään viimeiset rahoituspäätökset vuoden loppuun mennessä ja maksamaan rahoituksen saapuneiden hakemusten perusteella. Valmistaututtiin Metka-tukijärjestelmän käyttöön koulutusten ja viestinnän avulla. Kehitettiin Sampo -järjestelmä Metka –tukien käsittelyä varten siten, että järjestelmä otetaan käyttöön hieman alkuperäisestä aikataulusta viivästyen.

Kehitettiin luontotietoa yhteistyössä MMM:n kanssa ja toteutettiin metsäkeskuksen luontotiedon 2027 mukaista tavoitetilaa kehittämällä metsikkötason monimuotoisuustunnuksia.

Sähköinen asiointi on korkealla tasolla, mikä on nopeuttanut päätösprosesseja. Metsävaratiedon laatu ja ajantasaisuus ovat parantuneet uuden aikaisempaa tiheämmin toistettavan laserkeilausaineiston kattavuuden lisääntyessä.

Taulukko 4. Suomen metsäkeskuksen tunnusluvut

	2022	2023	2023
	Tulos	Tulos-tavoite	Tulos
1. Taloudellisuustavoitteet			
Metsälain mukaisten ilmoitusten käsittelyn ja päätöksenteon kokonaiskustannukset ilmoitusta kohden, euroa/kpl	7,3	10	8,4
Rahoituslain mukaisten nuorenmetsänhoidon hakemusten käsittelyn kokonaiskustannukset hakemusta kohden, €1)	64,8	65	62
Rahoituslain taimikon varhaisoidon ja nuorenmetsänhoidon tarkastusten yksikkökustannukset €/kpl	302	240	301
Metsävaratiedon keruukustannukset, euroa/ha	2,9	4,0	2,4

	2022	2023	2023
	Tulos	Tulos-tavoite	Tulos
2. Suoritetavoitteet			
Metsävaratiedon keruu, ha	2 490 000	2 330 000	2 396 000
Vuoden aikana Metsään.fi -palvelua käyttäneet metsänomistajat, kpl	63 432	70 000	60 636
Metsään.fi -käyttäjämäärä, yritykset, kpl	1 140	1 200	1 194
Avoimen metsätiedon hyödyntäminen laajenee			
• ladattujen aineistopakettien määrä, GiB	58 853	30 000	33 750
• rajapintakutsujen määrä rajapinnassa, kpl	129 028 363	60 670 000	68 474 645
• karttapalvelujen katselukerrat, kpl	154 443	158 000	186 453
3. Laatutavoitteet			
Otantatarkastuksessa rahoituskelpoisuudeltaan hyvien nuoren metsän hoidon hankkeiden osuus suoritepinta-alasta vähintään, %	75	78	76
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	2,0	3,0	2,6

Siirtomenomomentti: 30.40.50 Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Käyttö 14 640 851 euroa

Tieto/arvio vaikuttavuudesta ja toiminnan tuloksellisuudesta:

Momentille osoitetaan valtion tulomomentille 12.30.45. riistanhoitomaksuina kertyneet tulot. Riistanhoitomaksukertymä arvioitiin kertyvän 13 059 000 euroa. Momentilta rahoitetaan Suomen riistakeskuksen sekä riistanhoitoyhdistysten toimintaa. Riistakeskukselle myönnettiin momentilta 8 885 000 euroa (68 %) ja riistahoitoyhdistyksille 2 800 000 euroa (21 %). Näiden lisäksi momentilta rahoitetaan Suomen metsästysmuseota sekä julkisen riistakonsernin strategiaa tukevia hankkeita.

Suomen riistakeskus saavutti sille asetetut tulostavoitteet. Alla keskeiset Suomen riistakeskuksen sekä riistanhoitoyhdistysten toimintaa kuvaavaa tunnusluvut. Toiminnan vaikuttavuutta on kuvattu tarkemmin [Suomen riistakeskuksen toimintakertomuksessa](#).

Taulukko 5. Suomen riistakeskuksen sekä riistanhoitoyhdistysten toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	2022	2023	2023
	Tulos	Tulos-tavoite	Tulos
Suurpetoja koskevien vahinkoperusteisten poikkeuslupien käsittelyaika (pv)	3,4	5	2,9
Laskettujen kesäriistakolmioiden määrä	993	965	969
Aktiivisten suurpetoyhdyshenkilöiden määrä	2 446	2 300	2 493
Metsästäjätutkinnon suorittaneiden määrä	8 048	7 000	7 760
RHY:iden määrä, joissa tutkintokoulutuksia järjestetty	259	230	219
Vastattujen SRVA -hälytyspuheluiden määrä	14 779	15 000	14 075
Koulutustilaisuudet metsästäjille (rhy)	858	1 500	749
Koulu- ja nuorisotapahtumat (rhy)	1 250	1 300	1 482
Mediaseurannan riistakeskusosumien määrä	2 773	2 400	3 158
Internet-kontaktien määrä	1 869 601	1 700 000	1 526 000
Asiakaspalvelutapahtumien määrä	3 879	4 400	3 664
Metsästyspäivien määrä	Ei tiedossa	5 000 000	Ei tiedossa ¹⁾
Laadunhallinta ja sen kehitys			
Asiakastytyväisyyskysely (lupahallintoasiakkaat)	3,85	3,9	3,9
Asiakastytyväisyyskysely [metsästäjät]	Kerätään joka toinen vuosi	4,3	3,9
Sähköisten palveluiden häiriöttömyys	99,5 %	100 %	99,8 %

¹⁾Tiedot valmistuvat heinäkuussa 2024.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnan tuloksellisuuden tavoitteiden toteutuminen

Tavoite B1: Toimintamme on asiakaslähtöistä, verkostoitunutta, vastuullista ja ennakoivaa

Arvosana: 4

Maa- ja metsätalousministeriö osallistui Julkishallinnon Luottamus&Maine 2023 -tutkimukseen, jonka tavoitteena oli selvittää Suomessa toimivien julkishallinnon organisaatioiden mainetta kansalaisten keskuudessa. Tutkimukseen osallistui 9932 15–65 vuotiasta suomalaista. Otos oli painotettu väestöä edustavaksi sukupuolen, iän ja asuinalueen mukaan. Tutkimuksen tulosten perusteella sekä ministeriön kokonaismaine (3.24) ja sidosryhmätuki (3.15) ovat kohtalaisella tasolla. Tutkittujen ministeriöiden kokonaismaineita vertailtaessa maa- ja metsätalousministeriön sijoittuu sijalle 3/12. Ministeriön työntajakuva ja taloudellinen vakaus saivat tutkimuksessa parhaat arviot, merkittävimpinä kehittämiskohteena nähtiin tutkimusanalyysissä hallinto- ja johto, tuotteet ja palvelut sekä vastuullisuus, joihin panostamalla ministeriöllä on mahdollisuus saada suomalaisilta suotuisampaa kohtelua osakseen. MMM on osallistunut vastaavaan tutkimukseen aiemminkin, viimeksi vuonna 2021.

Viestinnän päivät 2024 järjestettiin 1.-2.11.2024. Viestintäseminaariin, viestijöiden iltatilaisuuteen sekä viestintyöpajoihin osallistui 150 henkeä maa- ja metsätalousministeriöstä ja sen hallinnonalalta.

Häiriötilanteiden viestintäohjeen yhteystiedot päivitettiin. Lisäksi koostettiin varautumista varten häiriötilanteiden asiakirjamappi sijoitettavaksi työpöydälle.

Viestintä- ja vuorovaikutusstrategian valmistelu käynnistyi syyskauden alussa. Osallistavaan valmisteluun osallistuvat asiantuntijoiden johdolla myös kansliapäällikön johtoryhmä sekä nimetty strategiatimi. Linjaukset valmistuivat joulukuussa johdon hyväksyntää varten.

Tavoite B2: Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintamme sekä neuvonta on verkostoitunutta, vaikuttavaa ja tukee ennakoivasti päätöksentekoa ja elinkeinojen kilpailukykyä ja vaikuttavuutta

Arvosana: 4

Maa- ja metsätalousministeriön tutkimus- ja kehittämisrahoituksella hankittiin virkamiesvalmistelussa tarvittavia selvityksiä ja rahoitettiin EU-yhteishauissa menestyneisiin tutkimushankkeisiin osallistuvia suomalaisia tutkijoita. Maankäyttösektorin

ilmastopolitiikkaan liittyvä Hiilestä kiinni -tk-ohjelma eteni suunnitellusti ja siinä panostettiin erityisesti tutkijoiden ja sidosryhmien väliseen keskusteluun ja vuorovaikutukseen. Hallinnonalan tutkimuslaitosten tuottamalla tiedolla oli merkittävä rooli politiikan ja päätöksenteon valmistelussa.

Tavoite B3: Digitaaliset ratkaisumme ja tietovarantomme ovat turvallisia, hyvin käytettäviä, yhteentoimivia ja niitä hyödynnetään laajasti

Arvosana: 4

Ruokaviraston hallinnoima ja luonnonvaratalouden tietojärjestelmien taustalla oleva yhteiskäyttöinen ja -rahoitteinen tekninen tuotantoympäristö saatiin siirrettyä kilpailutuksen takia vaihtuneelle uudelle toimittajalle onnistuneesti marraskuussa 2023. Maa- ja metsätalousministeriö tuki siirtohanketta erillirahoituksella, joka käytettiin täysimääräisesti. Lisäksi ministeriö tuki hanketta rahoittamalla hankepäällikön työkustannuksia osana palvelusuunnitelmaa. Myös muut TENU-hankkeen osa-alueet etenivät pääosin suunnitellusti. Ministeriön edustajat osallistuivat hankkeen johtoryhmän työskentelyyn säännöllisesti.

Maa- ja metsätalousministeriössä otettiin uusi valtionavustustoiminnan digipalvelu käyttöön syksyllä 2023. Käyttöönotto liittyi 1.10.2023 voimaan tulleeseen valtionavustustoiminnan vähimmäistietojen toimittamisveloitteeseen, joka koski kaikkia valtionapuviranomaisia. Tämän lisäksi palvelussa julkaistiin neljä eri tyyppistä valtionavustushakua ja käsiteltiin näihin liittyviä valtionavustusasioita kuten hakemusten arviointia, valtionavustuspäätösten tekemistä ja maksatusta. Palvelun käyttöönotto sujui suunnitelmien mukaisesti ja käyttöönottoa laajennetaan vaiheittain koskemaan kaikkea ministeriön valtionavustustoimintaa. Käyttöönotto on edellyttänyt valtionavustustoimintaan liittyvien hallinnollisten ja taloudellisten menettelyjen kehittämistä ja yhdenmukaistamista. Tässä on tehty yhteistyötä valtiovarainministeriön, Valtiokonttorin ja valtionapuviranomaisten kesken.

Valtionavustustoiminnan kehittämisen tavoitteena on lisätä toiminnan tuloksellisuutta ja palveluprosessin sujuvuutta. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat: Haeavustuksia.fi, Tutkiavustuksia.fi ja Hallinnoiavustuksia.fi -palvelut. Näissä palveluissa voi hakea, tutkia ja hallinnoida valtionavustuksia. Valtiokonttori ylläpitää palvelua ja kehittää sen toiminnallisuuksia yhteistyössä valtionapuviranomaisten kanssa. Valtiovarainministeriö johti ja ohjasi valtionavustustoiminnan kehittämishanketta.

Tavoite B4: Ennakoimme riskejä ja varaudumme kriiseihin sekä vahvistamme palautumiskykyä häiriö- ja kriisitilanteissa

Arvosana: 4

Ministeriön riskienhallintaa kehitettiin vuoden 2023 aikana tavoitteellisesti siten, että riskienhallintamenettelyjä selkeytettiin ja yksinkertaistettiin. Ministeriön riskienhallintapolitiikan mukaisesti osastot, toimialat ja sisäisen tarkastuksen yksikkö arvioivat osana toiminnan suunnittelua toimintaansa ja tavoitteiden saavuttamiseen sisältyvät riskit. Riskejä arvioitiin yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden, toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan näkökulmasta. Keskeiset riskit ja niiden vaikutukset olivat osa sisäisiä tavoite- ja resurssineuvotteluja, joissa arvioitiin tarvittavat riskienhallintakeinot ja koottiin ministeriön riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallintaa seurataan säännöllisesti ja siitä raportoidaan väliraportoinnin yhteydessä, tilinpäätöksessä ja hallituksen vuosikertomuksessa.

Kansainvälistä eläin- ja kasvitautitilanteen kehittymistä ja torjuntatoimia seurattiin aktiivisesti eri keinoin. Varautumista kehitettiin osallistumalla EU-lainsäädännön valmisteluun ja kansallisia toimia suunniteltu yhdessä Ruokaviraston kanssa. Tutkimusrahoituksen keinoin tuettiin selvitysten tekemistä tautiriskeistä.

Voimavarojen hallinnan tavoitteiden toteutuminen

Tavoite C1: Henkilöstömme on osaavaa, arvostettua ja voi hyvin. Henkilöstösuunnittelu on toimintaa tukevaa, ennakoivaa ja pitkäjänteistä

Arvosana: 4

Henkilöstösuunnittelua jatkettiin ennakoivasti sekä strategisen henkilöstösuunnittelun että tuottavuustavoitteiden mukaisen resurssisuunnittelun muodossa. Vuosille 2021–2026 kohdistuvan henkilöstösuunnitelman toteutusta jatkettiin suunnitellusti, minkä lisäksi laadittiin henkilöstöresursseja koskeva suunnitelma vuosille 2027–2030.

Henkilöstön työhyvinvointia tuettiin muun muassa joustavien työaikajärjestelyiden sekä monipuolista työn tekemistä tukevan hybridityöskentelyn muodossa.

Osaamista, johtamista ja työyhteisön kehittämistä edistävä ministeriön henkilöstöstrategia päivitettiin keväällä 2023. Henkilöstöstrategia - Henkilöstömme on osaavaa, arvostettua ja voi hyvin – laadittiin vuosille 2023–2030. Strategiassa on viisi

tavoitetta C1 edistävää päämäärää: työyhteisö on toimivaa ja henkilöstö voi hyvin, osaava henkilöstö työskentelee vaikuttavissa tehtävissä, johtaminen perustuu luotamukseen, työkuultuurimme edistää oppimista ja onnistumme yhdessä toimien.

Tavoite C2: Tehtävät ja toiminta on mitoitettu rahoituksen mukaan

Arvosana: 4

Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenojen käyttö toteutui toimintavuonna sisäisessä suunnitelmassa tehdyn määrärahamitoituksen mukaisesti. Määrärahojen käytön raportointi on toteutettu erikseen toimintakertomuksen kappaleessa tilinpäätösanalyysi.

Orpon hallitusohjelmassa sovittiin merkittävistä säästötoimenpiteistä julkisen talouden vahvistamiseksi. Hallitusohjelman liitteen B mukaisia maa- ja metsätalouden säästötoimenpiteitä kohdistui vuoden 2023 talousarviorahoitukseen yhteensä 34 milj. eurolla ja vuoden 2022 talousarviorahoitukseen yhteensä 17 milj. eurolla. Leikkauksista merkittävimmät kohdistuivat turvepeltojen ilmastotoimiin, kansallisesti rahoitettavien maaseutuyritysten energiainvestointitukiin sekä kansallisesti rahoitettuihin biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointitukien maksamiseen. Lisäksi talousarviorahoitukseen toteutettiin 65 milj. euron suuruinen hyvän budjetoitikäytännön mukainen ns. automaattisäästö. Vähennys aiheutuu vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa maatalouden ja vesiviljelyn kustannustukeen osoitetusta, tältä osin käyttämättä jäävästä määrärahasta. Orpon hallitusohjelmassa osoitettiin lisärahoitusta suomalaisen ruoan kasvunohjelman toteuttamiseen, elintarvikemarkkinatoimiin, saaristomeriohjelmaan sekä METSO-, HELMI- ja NOUSU-ohjelmien jatkamiseen ja kehittämiseen.

Osana hallitusohjelman säästötoimenpiteitä sovittiin myös, että maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toteutetaan tuottavuusohjelma kehyskaudella 2025–2028. Ohjelman avulla saadaan aikaan 18,1 milj. euron pysyvät vuotuiset toimintameno säästöt, mikä on jatkoa aiemmille hallinnonalalla toteutetuille toimintamenoihin kohdistuville leikkauksille. Tuottavuusohjelman valtioneuvoston yhteiset osiot eli digitaalisuus ensin ja valtion tilaohjelma mahdollistavat toimintameno säästöt ja hallinnonalalla vain vähäisissä määrin. Merkittävältä osin tuottavuusohjelmaa toteutetaan hallinnonalan omilla toimenpiteillä. Tuottavuusohjelman sisältö täsmennetään osana vuosikellon mukaista toiminnan ja talouden suunnittelua yhteistyössä henkilöstön kanssa. Maa- ja metsätalousministeriön omaa toimintaa koskeva alustava tuottavuusohjelma koostuu strategisesta henkilöstömääräsuunnittelusta (vaiheet I ja II) sekä menokartoituksen toteuttamisesta.

Tavoite C3: EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty

Arvosana: 4

Maa- ja metsätalousministeriö osallistui kahteen Horisontti Eurooppa –tutkimuspuiteohjelman hankkeeseen kansainvälisen konsortion jäsenenä, joista toisessa koordinaattorin roolissa (EUFORE, ForestValue2). Ministeriön virkamiehet edustivat Suomea aktiivisesti EU:n tutkimuspolitiikan tärkeissä työryhmissä ja verkostoissa ja toivat niissä esille Suomen ruoka- ja luonnonvara-alan näkökulmia (SCAR, Soil Mission, useat Partnership –aloitteet). Strategisen tutkimuksen neuvoston valmistelutyöhön vaikuttaminen onnistui tavoitteiden mukaisesti, kun ministeriön kannattama vesiteema pääsi toteutettavien ohjelmien listalle.

Tavoite C4: Toimitilahallinta ja toimipaikkaverkko sekä hankintatoimi ovat tehokkaita ja tukevat kestävyyttä

Arvosana: 4

Ministeriö osallistui aktiivisesti valtioneuvoston korttelihankkeen suunnitteluun ja toteutukseen. Hankkeessa on kyse kaikkia ministeriöitä koskevasta laajamittaisesta valtioneuvoston työtilojen kehittamisestä ja sitä kautta ministeriöiden välisen yhteistyön vahvistamisesta. Hankkeen tavoitteena on tukea valtioneuvoston ja sen ministeriöiden toimintaa yhtenäisillä, moderneilla ja turvallisilla toimitiloilla, jotka mahdollistavat hallituksen kollektiivisen yhteistyön ja ministeriöiden uudet työnteon tavat. Samalla otetaan vahvemmin huomioon kestävän kehityksen hyödyt, energiankulutuksen säästöt sekä parempi sisäolosuhteiden ja tilatehokkuuden laatu.

Hanke siirtyi maa- ja metsätalousministeriön osalta toteutusvaiheeseen syksyllä 2023, jolloin alettiin suunnitella ja valmistautua keväällä 2024 toteutettaviin väistömuuttoihin. Ministeriön osalta kyse on sekä fyysisestä muutoksesta että työn tekemisen tavan muuttumisesta. Uusien toimitilaratkaisujen myötä ministeriössä siirrytään uusiin työn tekemisen ja toimitilojen hyödyntämisen tapoihin.

Ministeriön hankinnoissa noudatetaan VM:n keväällä 2023 päivittämää Valtioneuvoston hankintaohjetta (vuodelta 2017). Sen tarkoituksena on antaa kokonaisvaltaisen opastus laadukkaiden hankintojen tekemiseen valtioneuvostossa.

Tavoite C5: Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista

Arvosana: 4

MMM on aktiivisesti osallistunut aluehallintouudistukseen valmisteluun yhteistyössä muiden ministeriöiden ja Ruokaviraston kanssa. MMM:n tavoitteena on hallinnon uudistaminen siten, että hallinnon rakenne tukee parhaalla mahdollisella tavalla tehtävien tuloksellista hoitamista ja vastaa asiakkaiden ja alueiden tarpeisiin.

Todentamis- ja tarkastusviranomaistöiden organisointia valmisteltiin yhdessä VM:n kanssa. Todentamisviranomaistoiminta on organisoitu VM:ssä niin, että Controller-toiminto toimii maatalouden rahastojen todentamisviranomaisena 16.10.2023 alkavasta varainhoitovuodesta lähtien. Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston osalta tarkastusviranomaistehtävä on määritelty lailla 1180/2023 valtiovainministeriön tehtäväksi.

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Maa- ja metsätalousministeriön toteutunut henkilötyövuosimäärä kertomusvuonna oli 270, mistä toimintamomentilta palkattujen osuus oli 238 henkilötyövuotta (pl. teknisen avun henkilöt ja yliopistoharjoittelijat). Toimintamäärärahasta palkatun teknisen avun henkilöstön osuus oli 10 henkilötyövuotta ja korkeakouluharjoittelijoiden osuus 4 henkilötyövuotta. Yliopistoharjoittelijoiden palkkaukseen saadaan rahoitusta yliopistoilta. Muiden momenttien määrärahasta palkattujen osuus oli 18 henkilötyövuotta.

Tuottavuuden tunnusluvut

Ministeriön toiminnan tuottavuuden tunnuslukuina on esitetty työajanseurantaan perustuvat ministeriön toiminnan henkilötyövuodet toiminnoittain. Tiedot on esitetty vuodelta 2023 sekä kahdelta edelliseltä vuodelta. Henkilötyövuosien seuranta perustuu työajan kohdentamiseen ajanhallintajärjestelmässä.

Taulukko 6. Ministeriön henkilötyövuodet toiminnoittain

	2021	2022	2023
	htv	htv	htv
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	42,3	42,3	40,7
Strategiatyö, kehittäminen ja seuranta	28,5	29,0	29,3
Hallitusohjelman valmistelu ja seuranta	4,1	5,5	3,7
Tutkimustoiminta, arvioinnit ja ennakointi	6,7	5,9	5,9
Asiantuntijaosallist. muiden strategia-asioihin	1,7	1,5	1,3
Yhteiskuntasuhteiden hoito	1,3	0,4	0,5
Ministeriön toimialan ohjaus, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	23,7	23,4	22,5
Ohjaus ja kehittäminen	14,4	14,4	13,0
Toiminnan ja talouden suunnittelu	9,0	8,6	9,1
Henkilöstöpolitiikka ja henkilöstösuunnittelu	0,2	0,2	0,2
Seuranta ja raportointi	0,1	0,1	0,1
Laillisuusvalvonta	0,0	0,0	0,1
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	65,3	63,0	63,4
EU-säädösten valmistelu ja seuranta	24,2	22,6	23,9
Kansallinen säädösten valmistelu	37,6	36,4	35,3
Säädösvalmistelun avustaminen	2,6	2,3	1,7
Säädösvalmistelun kehittäminen	0,1	0,9	1,8
Säädösten toimeenpano, seuranta ja arviointi	0,3	0,2	0,2
Lainsäädännön asiantuntijatehtävät muille hallinnonaloille	0,5	0,5	0,5
EU- ja kansainväliset asiat	26,0	24,9	24,2
EU-asiat	14,7	14,7	14,8
Kansainväliset asiat	11,3	10,2	9,4
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	4,9	6,3	7,1
Valtionavustukset	3,8	5,8	6,7
Ministeriökohtaiset erityistehtävät	1,1	0,5	0,4
Tukitoiminnot ja muut tehtävät	60,3	61,1	60,5
Poissaolot	46,5	52,0	51,8
Yhteensä	269,0	273,0	270,2

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Ministeriön toiminnan kustannukset olivat yhteensä 63,1 euroa. Lukuun sisältyy maa- ja metsätalousministeriön oman toiminnan kustannuksia 56 milj. euroa sekä ministeriön toimintaan kohdistuneita Valtioneuvoston hallintoyksikön kustannuksia 7,1 milj. euroa. Oman toiminnan kokonaiskustannuksista rahoitettiin maa- ja metsätalousministeriön toimintamenomomentilta 27,6 milj. euroa ja muilta momenteilta 28,4 milj. euroa. Kustannukset lisääntyivät vuoteen 2022 nähden 5,6 milj. euroa, mikä johtuu kustannusten kasvusta erityisesti toimeenpanotehtävissä, lainsäädännön valmistelussa ja seurannassa, strategiatyössä, kehittämisessä ja seurannassa sekä tutkimustoiminnassa, arvioinneissa ja ennakoinnissa.

Taloudellisuuden tunnusluvut

Ministeriön toiminnan taloudellisuuden tunnuslukuina on esitetty kirjanpitoon ja työajanseurantaan perustuvat ministeriön toiminnan kustannukset toiminnoittain. Kustannukset on esitetty vuodelta 2023 sekä kahdelta edelliseltä vuodelta. Kustannusten laskennassa on käytetty valtion yhtenäistä kustannuslaskentamallia.

Taulukko 7. Ministeriön kustannukset toiminnoittain (milj. euroa)

	2021	2022	2023	Muutos (%) ed. vuoteen
YDINTOIMINNOT	10,21	16,69	19,13	14,6 %
Maatalouden toimeenpanotehtävät	0,29	1,77	3,58	
Maaseudun kehittämisen toimeenpanotehtävät	0,54	0,96	0,74	
Metsätalouden edistäminen	5,55	6,73	6,36	
Metsätalouden lainvalvonta			0,06	
Virkistyskalatalouden toimeenpanotehtävät	1,13	1,90	2,19	
Elinkeinokalatalouden toimeenpanotehtävät	0,62	1,94	1,86	
Riistatalouden toimeenpanotehtävät	1,45	1,29	1,69	
Porotalouden toimeenpanotehtävät		0,01	0,03	
Elintarvikkeet toimeenpanotehtävät	0,01	0,90	1,33	
Maatalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuus		0,09	0,02	
Eläinten terveyden toimeenpanotehtävät			0,02	
Maanmittauksen ja paikkatietojen toimeenpanotehtävät		0,01	0,11	
Vesitalouden toimeenpano- ja edistämistehtävät	0,26	0,44	0,67	
Vesitalouden tutkimus, kehittäminen ja asiantuntijapalvelut	0,36	0,67	0,48	

	2021	2022	2023	Muutos (%) ed. vuoteen
OHJAUSTOIMINNOT				
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	12,90	16,71	17,66	5,7 %
Strategiatyö, kehittäminen ja seuranta	5,52	6,24	6,97	
Hallitusohjelman valmistelu ja seuranta	0,73	1,05	0,76	
Tutkimustoiminta, arvioinnit ja ennakointi	6,06	8,97	9,48	
Asiantuntijaosallistuminen muiden strategia- asioihin	0,34	0,33	0,30	
Yhteiskuntasuhteiden hoito	0,25	0,13	0,15	
Ministeriön toimialan ohjaus, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	4,74	4,84	5,05	4,4 %
Ohjaus ja kehittäminen	2,93	3,07	3,04	
Toiminnan ja talouden suunnittelu	1,67	1,67	1,92	
Henkilöstöpolitiikka ja henkilöstösuunnittelu	0,04	0,05	0,06	
Seuranta ja raportointi	0,03	0,03	0,03	
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	12,19	12,22	13,54	10,8 %
EU-säädösten valmistelu ja seuranta	4,59	4,50	5,24	
Kansallinen säädösten valmistelu	7,04	7,03	7,44	
Säädösvalmistelun avustaminen	0,39	0,37	0,30	
Säädösvalmistelun kehittäminen	0,02	0,19	0,38	
Säädösten toimeenpano, seuranta ja arviointi	0,06	0,05	0,05	
Lainsäädännön asiantuntijatehtävät muille hallinnonaloille	0,09	0,09	0,10	
Laillisuusvalvonta	0,07	0,02	0,02	
EU- ja kansainväliset asiat	7,78	5,92	6,29	6,2 %
EU-asiat	3,30	3,41	3,67	
Kansainväliset asiat	4,47	2,51	2,62	
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	0,93	1,14	1,40	22,6 %
Valtionavustukset	0,69	1,04	1,29	
Ministeriökohtaiset erityistehtävät	0,24	0,11	0,11	
Muut tehtävät	0,01	0,00	0,03	
Yhteensä	48,76	57,53	63,10	9,7 %

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Kirjanpitoyksikön maksulliselle toiminnalle ei ole asetettu toiminnan luonteesta johdun tavoitteita. Ministeriölle ei kertomusvuonna kertynyt maksullisen toiminnan tuottoja, minkä johdosta laskelmaa ei esitetä.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteiselle toiminnalle ei ole toiminnan luonteesta johdun asetettu tavoitteita. Ministeriölle ei kertomusvuonna kertynyt raportointivelvoitteen edellyttämää (vähintään 1 milj. euroa) yhteistoiminnan rahoituksen määrää, minkä johdosta laskelmaa ei esitetä.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Taulukko 8. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Tuotos- / suoritemäärien toteumat (kpl)	2021	2022	2023
Säädökset			
• Hallituksen esitykset	17	20	6
• VN:n asetukset	67	63	78
• MMM:n asetukset	69	53	55
EU -normit (MMM:n vastuulla olevat) ¹⁾			
• Asetukset	24	18	23
• Päätökset ml. EUTORlin sopimusasioina avatut	21	14	25
• Direktiivit	5	4	4
Lausunnot			
• Annetut lausunnot	224	265	169
• Pyydetty lausunnot	269	323	259
Kirjalliset kysymykset	57	59	51
Asetetut työryhmät sekä neuvottelu- ja lautakunnat	26	16	19
Tutkimusmääräraahakemukset	161	98	89
Julkaisut			
• MMM:n julkaisu -sarja	26	21	25
• Työryhmämuistiot	0	0	0

Tuotos- / suoritemäärien toteumat (kpl)	2021	2022	2023
Tiedotteet	267	266	271
Tiedotustilaisuudet	20	15	18
Hankkeet			
• Perustetut hankkeet	48	37	48
• Käynnissä olevat hankkeet	149	140	143
• Päätyneet hankkeet	32	38	70
Komission ja neuvoston kokoukset, joissa MMM Suomen päävastuuedustaja (kokousraporttien lukumäärä)	479	439	418

1) Käsittely aloitettu vuoden aikana.

Luettelo maa- ja metsätalousministeriön esittelemistä eduskunnalle annetuista hallituksen esityksistä (yhteensä 6 kpl):

- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi määräaikaisista maatalouden ja vesiviljelyn kustannustuista (He 327/2022)
- Hallituksen esitys laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (He 16/2023)
- Hallituksen esitys laiksi kalastuslain 79 § muuttamisesta (He 49/2023)
- Hallituksen esitys laiksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annetun lain muuttamisesta (He 69/2023)
- Hallituksen esitys laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain 6 ja 29 §:n muuttamisesta (He 48/2023)
- Hallituksen esitys laeiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain ja eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamista siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain muuttamisesta (He 94/2023)

Taulukko 9. Laaditut tulossopimukset politiikkasektoreittain

Politiikkasektori / ohjattava organisaatio	2022	2023
Tutkimus		
• Luonnonvarakeskus (Luke)	1	1
Maaseudun kehittäminen		
• 4H-neuvontaorganisaatiot	1	1
• ProAgria Keskusten Liitto, Svenska lantbrukssällskapens förbund, ProAgria Keskukset ja vastaavat ruotsinkieliset neuvontaorganisaatiot, sekä maatalouden erikoisneuvontajärjestöt ja vastaavat ruotsinkieliset neuvontaorganisaatiot	1	-
Maa- ja elintarviketalous		
• Ruokavirasto	1	1
• Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ¹⁾	-	-
• ELY-keskukset (maa- ja elintarviketalous, maaseudun kehittäminen) ²⁾	-	-
• Aluehallintovirastot ²⁾	-	-
Luonnonvaratalous		
• ELY-keskukset (kala- ja vesitalousasiat) ²⁾	-	-
• Suomen riistakeskus	1	1
• Suomen ympäristökeskus	1	1
Metsätalous		
• Metsähallitus (MH)	1	1
• Suomen metsäkeskus	1	1
Maanmittaus ja tietovarannot		
• Maanmittauslaitos (MML)	1	1
YHTEENSÄ	9	8

1) Monivuotinen tulossopimus laaditaan TEM:n johdolla tulosohjausryhmässä, jonka työhön MMM osallistuu.

2) Aluehallintovirastoille ja ELY-keskuksille on ohjaavien ministeriöiden yhteistyössä laadittu yhteinen strategia-asiakirja 2020-2023, jonka myös maa- ja metsätalousministeri on allekirjoittanut. MMM:n kansliapäällikkö hyväksyy ELY-keskusten tulossopimuksiin sisältyvät MMM:n toimialan tulostavoitteet. MMM ohjaa toimialaohjauksessa ELY-keskuksia luonnonvara-asioissa sekä maa- ja elintarviketaloudessa ja maaseudun kehittämisessä yhdessä Ruokaviraston kanssa. Ruokavirasto ohjaa toiminnallisesti Aluehallintovirastoja elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun liittyvissä asioissa.

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ollut vuonna 2023 erillisiä, vain tähän kohtaan liittyviä tavoitteita. Palvelukykyyn sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatuun liittyviä asioita on kuvattu toimintakertomuksen kohdissa 1.4 Toiminnallinen tehokkuus ja 1.9 Arviointien tulokset.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Kevään 2024 aikana erikseen annettava maa- ja metsätalousministeriön henkilöstökertomus tarjoaa tärkeimmät henkilöstöä, työhyvinvointia ja osaamisen kehittämistä koskevat tilastotiedot. Kertomuksen tarkoituksena on antaa kokonaiskuva ministeriön työyhteisön tilasta sekä osaltaan edistää hyvää johtamista ja ministeriön hyvää työnantajakuvaa kiinnostavana työpaikkana.

Taulukko 10. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2021	%	2022	%	2023	%	muutos ed. vuoteen, %
Henkilöstön lkm, 31.12.	282	100,0	274	100,0	264	100,0	-3,6
- miehet	94	33,3	90	32,8	91	34	1,1
- naiset	188	66,7	184	67,2	173	66	-6,0
Vakinainen henkilöstö	228	80,9	223	81,4	219	83,0	-1,8
- miehet	79	84,0	79	87,8	78	85,7	-1,3
- naiset	149	79,3	144	78,3	141	81,5	-2,1
Määräaikainen henkilöstö	54	19,1	51	18,6	45	17,0	-11,8
- miehet	15	16,0	11	12,2	13	14	18,2
- naiset	39	20,7	40	21,7	32	18	-20,0
Kokoaikainen henkilöstö	268	95,0	264	96,4	256	97,0	-3,0
- miehet	89	94,7	86	95,6	87	96	1,2
- naiset	179	95,2	178	96,7	169	98	-5,1
Osa-aikainen henkilöstö	14	5,0	10	3,6	8	3,0	-20,0
- miehet	5	5,3	4	4,4	4	4	0,0
- naiset	9	4,8	6	3,3	4	2	-33,3

	Ikm			%osuudet		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
15–24 vuotiaat	3	2	1	1,1 %	0,7 %	0,4 %
25–34 vuotiaat	31	34	28	11,0 %	12,4 %	10,6 %
35–44 vuotiaat	45	51	49	16,0 %	18,6 %	18,6 %
45–54 vuotiaat	83	65	66	29,4 %	23,7 %	25,0 %
55–64 vuotiaat	107	113	109	37,9 %	41,2 %	41,3 %
65- vuotiaat	13	9	11	4,6 %	3,3 %	4,2 %
YHTEENSÄ	282	274	264	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	2021	2022	2023	muutos % ed. v.
Henkilöstön keski-ikä	50,8	50,2	50,9	1,4 %
- miehet	50,7	51	51,6	1,2 %
- naiset	50,8	49,7	50,6	1,8 %
Koulutustaso (indeksiluku 1–8)	6,6	6,6	6,7	1,5 %
- miehet	6,9	7	7	0,0 %
- naiset	6,4	6,5	6,5	0,0 %
Henkilöstökulut				
Kokonaistyövoimakustannukset, 1 000 €	20 874	21 434	22 024	2,8 %
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä työajasta, %	82,9	82,3	82,1	-0,2 %
Tehdyn työajan palkat, prosenttiosuus palkkasummasta	79,1	78,1	78,3	0,3 %
Välillisten työvoimakustannusten prosenttiosuus tehdyn työajan palkoista	52,3	53,6	51,3	-4,3 %
Työhyvinvointi				
Työtyytyväisyysindeksi, asteikolla 1–51)	3,66	3,70	-	-
Lähtövaihtuvuus	6,7	12,45	7,2	-42,2 %
Tulovaihtuvuus	12,1	13,55	11,4	-15,9 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä	0	0	0	
Sairauspoissaolot, tpv/htv	4	5,8	6,4	10,3 %
Henkilöstöinvestoinnit				
Työkunnan ja työtyytyväisyyden edistäminen (euroa/htv)	173,4	184,7	162	-12,3 %
Työterveyshuolto (euroa/htv)	620,5	601,7	702,2	16,7 %

1)Työtyytyväisyystutkimusta ei tehty vuonna 2023, järjestelmän vaihtumisesta johtuen. Seuraava työtyytyväisyystutkimus tehdään syys-lokakuussa 2024

Eräiden talousarvion muiden kuin toimintamenomomenttien päätösosissa on annettu mahdollisuus käyttää määrärahaa valtion henkilöstön palkkaamiseen.

Taulukko 11. Talousarvion kulutus- ja siirtomenomomenttien henkilötyövuosikiintiön toteutuminen

Momentti	2023	2023
	TA-momentti	Toteuma ²⁾
30.01.22 Tutkimus ja kehittäminen (S 3 v)	20	2,0
30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (S 3 v)	4	-
30.10.63 Maaseudun kehittäminen (S 3 v)	6	6,2
30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (S 3 v) ¹⁾	250	-
30.20.47 Ruokaketjun kehittäminen (S 3 v)	14	3,1
30.20.49 Ravinnekierätyksen edistäminen biokaasutuotannolla (S 3 v)	6	1,9
30.40.20 Kalakannan hoitovelvoitteet (S 3 v)	3	-
30.40.21 Vesivarojen käytön ja hoidon menot (S 3 v)	95	52,4
30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (S 3 v)	70	11,2
30.40.31 Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (S 3 v)	15	13,5
30.40.41 Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (S 3 v)	7	1,0
30.40.42 Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (S 2v)	5	-
30.40.50 Riistatalouden edistäminen (S 3 v)	7	1,0
30.40.51 Kalatalouden edistäminen (S 3 v)	5	1,0
30.40.62 Elinkeinokalatalouden edistäminen (S 3 v)	80	0,8
YHTEENSÄ	337	94,1

1) Momentin 30.10.64 määrarahasta on rahoitettu palkkauksia välillisesti yhteensä 198,1 henkilötyövuotta vastaavasti.

2) Sisältää myös 2023 käytössä olleiden siirtomäärärahojen tiedot

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Vuonna 2023 kirjanpitoyksikön käytettävissä olleet määrärahat olivat siirtyneet määrärahat mukaan lukien 393,6 milj. euroa (467,6 milj. euroa vuonna 2022). Tämä oli 74 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Käytettävissä olevien määrärahojen väheneminen johtui pääosin vuonna 2022 käytettävissä olleesta 43,7 milj. euron määrärahasta momentilla 30.20.61 (Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon), jota vastaavaa määrärahaa ei ollut käytettävissä vuonna 2023. Lisäksi momentin 30.40.22 (Luonnonvara- ja biotalouden tukeminen) käytettävissä oleva rahoitus väheni 11,1 milj. euroa ja momentin 30.40.62 (Elinkeinotalouden edistäminen) käytettävissä oleva rahoitus 21,5 milj. euroa vuoteen 2022 verrattuna.

Budjetoiduista määrärahoista käytettiin 261,6 milj. euroa. Määrärahaa siirtyi vuodelta 2023 vuodelle 2024 yhteensä 117 milj. euroa (138 milj. euroa vuonna 2022). Vuodelta 2023 vuodelle 2024 siirtyneet määrärahat vähenivät 21 milj. euroa edelliseen vuoteen nähden. Merkittävimmät vähennykset vuoteen 2022 nähden olivat 16,5 milj. euroa momentilla 30.40.22 (Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen) ja 6 milj. euroa momentilla 30.01.22 (Tutkimus- ja kehittäminen). Lähes kaikki käytetty määräraha oli maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan määrärahaa muiden hallinnonalojen määrärahojen käytön ollessa 1,5 milj. euroa. EU:lta saatiin rahoitusta 5,7 milj. euroa.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Tulot

Vuonna 2023 kirjanpitoyksikön tulomomenttien kertymä oli 181 milj. euroa (197 milj. euroa vuonna 2022). Tulot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna erityisesti momentilla 12.30.03 (Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saatavat tulot EU:lta) sekä momentilla 12.30.20 (Maa- ja metsätalousministeriön osuus rahapelitoiminnan tuotoista).

Momentille 12.30.20 (Maa- ja metsätalousministeriön osuus rahapelitoiminnan tuotoista) kertyi tuloja 10,5 milj. euroa talousarviota vähemmän johtuen Veikkauksen tilityskäytäntöjen muutoksista sekä Veikkauksen tuottojen vähenemisestä.

Momentille 12.30.03. (Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saatavat tulot EU:lta) kertyi tuloja 3,7 milj. euroa talousarviota vähemmän. Tämä johtui siitä, että Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston ensimmäinen välimaksupyynnötehdään tarkastusviranomaistehtävän uudelleen organisoinnin vuoksi vasta vuonna 2024.

Peruutettuja siirrettyjä määrärahoja oli 9,7 milj. euroa, kun vuonna 2022 niitä oli 22,8 milj. euroa.

Menot

Kirjanpitoyksikön määrärahojen nettokäyttö vuonna 2023 oli 261,6 milj. euroa. Se jakautui seuraavasti menomomenttilajeittain, milj. euroa:

– Kulutusmenot (momentin numerotunnus 01-29)	57,4	(22 %)
– Siirtomenot (30-69)	204,2	(78 %)
– Sijoitusmenot (70-89)	-	(- %)
– Yhteensä	261,6	(100 %)

Kirjanpitoyksikön siirtomenomomenttien (30-69) nettokäyttö 204,1 milj. euroa jakautui luvuittain seuraavasti, milj. euroa:

– Maaseudun kehittäminen	54,1	(27 %)
– Maa- ja elintarviketalous	4,5	(2 %)
– Luonnonvaratalous	133,7	(65 %)
– Metsähallitus	7,6	(4 %)
– Hallinto- ja tutkimus	4,2	(2 %)

Momentin 30.01.01 (Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot) käyttö oli 24,6 milj. euroa. Momentille osoitettiin määrärahaa 0,77 milj. euroa vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa. Pääosa lisätalousarvion määrarahasta oli osoitettu palkkausten tarkistuksiin. Vuodelle 2024 siirtyi määrärahaa 12,2 milj. euroa (vuodelle 2023 siirtynyt erä oli 12,4 milj. euroa). Seuraavalle vuodelle siirretty määräraha väheni hieman yli 0,1 milj. euroa. Tulevina vuosina siirtyneen määrärahan arvioidaan pienenevän hallitusohjelman mukaisen toimintameno säästön vuoksi.

Momentti 30.10.54 (Rahapelitoiminnan tuotolla rahoitettava hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistäminen) on kolmevuotinen siirtomääräraha. Momentin määrarahasta siirtyi noin 11,1 milj. euroa vuodelle 2024. Osa siirtyvästä määrarahasta on sidottu vuonna 2023 tehdyillä päätöksillä ja maksetaan vuoden 2024 aikana.

Momentti 30.10.63 (Maaseudun kehittäminen) on kolmevuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi noin 1,5 milj. euroa vuodelle 2024. Määrärahalla toteutetaan 1–3-vuotisia valtakunnallisia maaseudun ja saariston tutkimus- ja kehittämishankkeita. Siirtyvästä määrärahasta osa on sidottu vuonna 2023 tehdyillä päätöksillä, mutta maksatukset tapahtuvat vuoden 2024 aikana.

Momentti 30.20.47 (Ruokaketjun kehittäminen) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi noin 9,7 milj. euroa vuodelle 2024, josta suurin osa on jo sidottu avustusten myöntöpäätöksillä tai sopimuksilla. Ruokaketjun kehittämistyötä toteutetaan 1–3-vuotisten hankkeiden ja hankintojen kautta. Hankkeiden ja sopimusten maksuaikataulut ovat muutamista kuukausista kolmeen vuoteen asti ja määräytyvät hankkeiden ja sopimusten edistymisen mukaan. Siirtyvään erään sisältyy myös vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa momentille osoitettu 3 milj. euron lisärahoitus hallitusohjelman mukaisen suomalaisen puhtaan ruuan potentiaalin hyödyntämiseksi laadittavan kasvuohjelman ja kotimaisen ruuantuotannon pitkän aikavälin strategian laatimiseen ja toimeenpanoon.

Momentti 30.20.49 (Ravinnekierrätyksen edistäminen biokaasutuotannolla) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi noin 3,8 milj. euroa vuodelle 2024. Siirtynyt määrärahaa on tarkoitus sitoa vuoden 2024 aikana tehtävillä myöntöpäätöksillä ja käyttää määrärahan käyttöajan puitteissa.

Momentti 30.20.62 (Eräät valtionavut) on kaksivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahaa siirtyi noin 1,2 milj. euroa vuodelle 2024. Pääosa siirtyneestä määrärahasta on sidottu valtionavustusten myöntöpäätöksillä, joiden maksatukset tapahtuvat määrärahan kahden vuoden käyttöajan puitteissa.

Momentti 30.40.21 (Vesivarojen käytön ja hoidon menot) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi noin 2,9 milj. euroa vuodelle 2024. Määrärahalla toteutetaan monivuotisia vesivarojen käytön ja hoidon hankkeita, joissa maksatukset tapahtuvat hankkeiden edistymisen mukaan. Määrärahan käyttö on kokonaisuudessaan sidottu hankkeisiin.

Momentti 30.40.22 (Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi 29,7 milj. euroa vuodelle 2024. Momentin määrärahalla toteutetaan 1–3-vuotisia luonnonvara- ja biotalouden kehittämishankkeita. Määräraha on pääosin sidottu hankkeisiin, mutta maksatukset tapahtuvat hankkeiden edistymisen mukaan. Siirtyneillä määrärahoilla toteutetaan muun muassa maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuutta vuonna 2024.

Momentti 30.40.31 (Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi noin 1,3 milj. euroa vuodelle 2024. Momentin määrärahalla toteutetaan monivuotisia vesi- ja kalatalouden kehittämishankkeita. Määräraha on pääosin sidottu hankkeisiin, mutta maksatukset tapahtuvat hankkeiden edistymisen mukaan. Siirtyneillä määrärahoilla toteutetaan muun muassa NOUSU-vaelluskalaohjelman hankkeita vuonna 2024.

Momentti 30.40.41 (Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi 8,8 milj. euroa vuodelle 2024. Hirvien aiheuttamat metsätalousvahingot jäivät arvioitua pienemmiksi. Momentin määrärahalla toteutetaan myös kehittämis- ja tietojärjestelmähankkeita. Määräraha on osittain sidottu hankkeisiin, mutta maksatus tapahtuu hankkeiden edistymisen mukaan.

Momentilla 30.40.44 (Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen) arviomäärärahaa jäi käyttämättä 5,3 milj. euroa. Momentin määrärahoilla toteutettiin taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa, terveyslannoitusta, suometsän hoitoa, metsäteiden tekemistä ja yksityisteiden perusparannusta. Momenttiin liittyy myöntövaltuus. Vuoden 2023 lopussa maksamattomia sitoumuksia oli 47,1 milj. euron edestä.

Momentti 30.40.47 (Tuki joutoalueiden metsitykseen) on kolmivuotinen siirtomääräraha, jolla on valtuus. Momentin määrärahasta siirtyi 8,8 milj. euroa vuodelle 2024. Maksatus tapahtuu metsitystöiden etenemisen mukaan.

Momentti 30.40.50 (Riistatalouden edistäminen) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi 3,7 milj. euroa vuodelle 2024. Määräraha on pääosin sidottu hankkeisiin, mutta maksatus tapahtuu hankkeiden edistymisen mukaan. Siirtyvillä varoilla on tarkoitus toteuttaa riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaisia hankkeita vuoden 2024 ja 2025 aikana.

Momentti 30.40.51 (Kalatalouden edistäminen) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi 2,2 milj. euroa vuodelle 2024. Määräraha on sidottu hankkeisiin, mutta maksatukset tapahtuvat hankkeiden edistymisen mukaan. Siirtyvillä määrärahoilla on tarkoitus toteuttaa kalastuslain 82 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisia sekä kalastuslain toimeenpanoon ja kalastusmatkailuun liittyviä hankkeita vuoden 2024 aikana.

Momentti 30.40.62 (Elinkeinokalatalouden edistäminen) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi 4,5 milj. euroa vuodelle 2024. Määrärahalla toteutetaan Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) Suomen ohjelman teknisen tuen käyttösuunnitelman toimenpiteitä sekä elinkeinokalatalouden edistämistä tutkimus- ja kehittämishankkeilla. Määräraha on osittain sidottu ja maksatukset tapahtuvat toimenpiteiden ja hankkeiden edistymisen mukaan.

Momentti 30.64.50 (Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät) on kolmivuotinen siirtomääräraha. Momentin määrärahasta siirtyi 2,2 milj. euroa vuodelle 2024. Määräraha on osoitettu Pohjois-Suomen metsäpuiden laajojen siemenkeräysten toteuttamiseen. Maksatukset tapahtuvat keräysten toteuduttua. Vuonna 2023 ei järjestetty siemenkeräystä.

Valtuudet

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan valtuudet osoitettiin vuoden 2023 tilikaudella maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston kirjanpitoyksiköille. Maa- ja metsätalousministeriön kirjanpitoyksikkö raportoi valtuuksia koskevassa talousarvion toteumalaskelmassaan momenteista 30.40.44 Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen ja 30.40.47 Tuki joutoalueiden metsitykseen. Vuoden 2023 talousarviossa myönnettiin momentilta 30.40.44 uutta valtuutta 54,5 milj. euroa kestävän metsätalouden mukaisille työlajeille. Lisäksi talousarviossa uusittiin käyttämättä jäänyttä myöntämisvaltuutta 36,1 milj. euroa. Myönnetystä valtuudesta käytettiin 67,9 milj. euroa. Vuonna 2023 käytetyistä valtuuksista aiheutui samana vuonna menoja yhteensä 22,7 milj. euroa. Aikaisempina vuosina myönnetystä valtuuksista aiheutui menoja yhteensä 19,4 milj. euroa.

Valtuuksista aiheutuva määrärahatarve tuleville vuosille on yhteensä 47,1 milj. euroa. Vuoden 2023 talousarviossa myönnettiin momentilta 30.40.47 uutta valtuutta 8,2 milj. euroa joutoalueiden metsityksen tukemiseen. Myönnetystä valtuudesta käytettiin 2,7 milj. euroa. Vuonna 2023 käytetyistä valtuuksista aiheutui samana vuonna menoja yhteensä 0,4 milj. euroa. Aikaisempina vuosina myönnetystä valtuuksista aiheutui menoja yhteensä 2,7 milj. euroa. Valtuuksista aiheutuva määrärahatarve tuleville vuosille on yhteensä 7 milj. euroa.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 3,6 milj. euroa, mikä koostui yksinomaan muun toiminnan tuotoista. Muun toiminnan tuotot koostuvat lähinnä yhteistoiminnan tuotoista, jotka olivat 93 % muun toiminnan tuotoista. Yhteistoiminnan tuotot lisääntyivät 2,2 milj. vuoden 2022 tasosta, mikä selittyy lähinnä vuoteen 2022 liittyvästä tietojärjestelmähankkeen tuloutuksesta.

Toiminnan kulut lisääntyivät merkittävästi vuoteen 2022 verrattuna. Lisäys oli 5,4 milj. euroa (11 %) ja toiminnan kulut olivat yhteensä 56 milj. euroa vuonna 2023. Erityisesti kasvoivat palvelujen ostot, jotka lisääntyivät 3,6 milj. euroa. Palvelujen ostojen lisääntyminen aiheutui pääasiassa yhteisrahoitteisen toiminnan

rahoitusosuuksista, ICT-palvelujen ostoista sekä ICT-käyttöpalveluista. Vastaavasti asiantuntija- ja tutkimuspalveluihin liittyvät palvelujen ostot vähenivät vuonna 2023. Henkilöstömenot puolestaan nousivat 0,9 milj. euroa. Henkilöstömenojen muutos aiheutui pääasiassa VES-/TES-korotuksista.

Rahoitustuotot lisääntyivät 10 milj. eurolla vuoteen 2022 verrattuna. Tämä on liittynyt Metsähallituksen voiton tuloutuksen kasvamiseen.

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyi Metsähallituksen pääomien muutoksiin liittyviä eriä siten että tuottoja oli 5,5 milj. euroa ja kuluja 0,8 milj. euroa.

Siirtotalouden kulut vähentyivät merkittävästi (12 %) verrattuna edelliseen vuoteen. Suurin sektorikohtainen muutos tapahtui siirtotalouden kuluissa valtionhallinnolle, jotka vähentyivät 43,1 milj. euroa. Tämä johtui pääosin vuonna 2022 tapahtuneesta kooltaan merkittävästä siirrosta Maatilatalouden kehittämisrahastoon. Yhteensä ministeriön siirtotalouden kulut olivat 206,9 milj. euroa.

Ministeriön keräämät tuotot veroista ja pakollisista maksuista sisältävät kalastukseen, metsästyksen ja riistanhoitoon sekä hevosurheiluun liittyviä tuloja. Nämä vähenivät 16 % vuoden 2022 tasosta. Tähän vaikutti erityisesti Veikkaus Oy:n pienentynyt tuloutus.

Maa- ja metsätalousministeriön laskennallinen kulujäämä vuonna 2023 oli 86 milj. euroa.

1.7.4 Tase

Taseen kansallisomaisuuden arvo oli 7,8 milj. euroa, joka koostui Metsähallitukselle siirtämättömistä luonnonsuojelutarkoituksiin hankituista maa- ja vesialueista.

Käyttöomaisuuden aineettomien hyödykkeiden arvo taseessa oli 3,1 milj. euroa. Erä koostui lähinnä kala- ja riistatalouden valmiista ja keskeneräisistä tietojärjestelmistä.

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset sisältävät Metsähallituksen peruspääoman ja muun pääoman ehdoin sijoitetut pääomat sekä ministeriön hallussa olevat osakkeet.

Pitkäaikaisiin saamisiin sisältyvät myönnetty metsänparannuslainat, Venäjän federaation joukkovelkakirjalainat ja Metsähallituksen saamat valtionperinnöt ja maa-alueiden hallinnansiirrot siltä osin kuin niitä ei ole vielä otettu peruspääomaan.

Vieraassa pääomassa muut lyhytaikaiset velat lisääntyivät 1,2 milj. vuoteen 2022 verrattuna. Tämä on liittynyt vuonna 2024 maksettuihin valtionavustuksiin, jotka kohdistuivat vuoden 2023 kirjanpitoon.

Taseen loppusumma vuoden 2023 lopussa oli 3 933 946 747,92 euroa.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

1.8.1 Arvioinnin toteuttamistapa

Arviointi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta maa- ja metsätalousministeriössä vuonna 2023 perustuu osastoilla ja toimialoilla järjestettyihin arviointikokouksiin, sisäisen tarkastuksen työhön ja sen koordinointiin muiden tarkastajien tekemän työn kanssa sekä muuhun käytössä olleeseen arviointimateriaaliin. Arviointi perustuu valtiovarainministeriön suosittelemaan COSO-viitekehykseen

1.8.2 Johtopäätökset

Maa- ja metsätalousministeriössä on talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti toteutettu toiminnan laajuuteen ja sisältöön nähden riittävät menettelyt talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden suhteen sekä hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamiseksi. Lisäksi johtamisen ja ohjaamisen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta on pyritty varmistamaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta ja kattavuutta parantamalla ja kehittämällä.

Maa- ja metsätalousministeriön vastattavana tai välitettävänä olevien varojen hoito ja muille virastoille ja laitoksille siirretyt tehtävät, joista maa- ja metsätalousministeriö vastaa, ovat toteutuneet talousarviolain ja -asetuksen mukaisesti.

Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan toimivuudesta maa- ja metsätalousministeriössä.

1.8.3 Olennaisimmat kehittämiskohteet

Hallinnonalan tietohallintohankkeiden kehitystyötä jatketaan arvioimalla ja varmistamalla erityisesti saavutettavissa olevia tuottavuushyötyjä sekä kokonaisarkkitehtuurin toimivuutta.

Riskienhallinnan menettelyjä on otettu käyttöön edellisinä tilikausina. Riskienhallinnan menettelyjen kattavuutta ja käytännön toteutumista osana normaalia toimintaa kehitetään edelleen erityisesti dokumentaation osalta.

1.9 Arviointien tulokset

Taulukko 12. Arviointien tulokset

Arviointi	Toteutuma
Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun arviointi	<p>Maa- ja metsätalousministeriön tilaamassa arvioinnissa selvitettiin Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun tuloksia ja vaikutuksia sekä menetelmien toimivuutta. Alue-ekologinen suunnittelu on laajojen alueiden monitavoitteista metsäsuunnittelua, jossa luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on pitkällä aikavälillä sovitettu yhteen metsätalouden ja metsien muiden käyttömuotojen kanssa.</p> <p>Metsähallitus päivitti alue-ekologista verkostoa vuosina 2015–2020 lisäämällä ja poistamalla kohteita sekä tarkastamalla alueiden rajauksia. Arvioinnin mukaan päivitys perustui monipuoliseen tietopohjaan ja menetelmiin. Verkostoa olisi kuitenkin tullut tarkastella vähemmän kokonaisuutena, koska sen keskeisenä tarkoituksena on liittää talousmetsien luontokohteet ja suojelualueet samaan kokonaisuuteen, ja pyrkiä näin turvaamaan lajien elinolosuhteet. Uusimman tutkimustiedon mukaan alue-ekologisen suunnittelun toimenpiteet, kuten kytkeytyvyyden parantaminen, kulottaminen ja ennallistamispoltot sekä vanhojen metsien ja uhanalaiselle lajistolle tärkeiden rakennepiirteiden ylläpito ja lisääminen parantavat monimuotoisuutta. Arviointiraportin mukaan alue-ekologisen suunnittelutyön avoimuutta ja läpinäkyvyyttä tulisi parantaa, ja verkostoa kuvaavien tietojen tulisi olla seurattavissa yhdessä verkko-osoitteessa. Sidosryhmien osallistamista alueelliseen suunnittelutyöhön ja viestintää erityisesti paikallistasolla olisi kehitettävä. Selvityksessä käsiteltiin yleisellä tasolla myös valtion metsien lisäsuojelun mahdollisuuksia. Lisäsuojelun vaikutuksia metsien rakenteeseen ja hakkuumahdollisuuksiin tarkasteltiin kolmella erilaisella skenaariolla. Valtion metsien sijainnin ja käytettävien kriteereiden vuoksi valtaosa suojelukohteista sijoittui tarkastelussa pohjoiseen Suomeen.</p> <p>Tutkimustietoa siitä, miten alue-ekologinen suunnittelu on parantanut monimuotoisuutta verrattuna esimerkiksi suojelun lisäämiseen valtion mailla ei ole tällä hetkellä olemassa, arviointi toteaa. Alue-ekologisen suunnittelun keinot ovat kuitenkin kokonaisuudessaan toimivia ja vaikuttavia.</p> <p>Alue-ekologisen suunnittelun suhdetta valtion metsien käytön kokonaissuunnitteluun tulisi selkeyttää. Raportin mukaan kattava arvio siitä, kuinka hyvin Metsähallitus huomioi toimintansa suunnittelussa kestävyys- ja ulottuvuudet, edellyttäisi alue-ekologisen suunnittelun lisäksi myös muilla tasoilla tehtävän suunnittelun arviointia.</p> <p>Alue-ekologisen suunnittelun vaikutuksista eliölajiin tarvittaisiin selvityksen mukaan enemmän tietoa. Riistalajeista metson elinympäristötarpeet on huomioitu maisematarkastelussa hyvin, ja huomiointi tulisi laajentaa jatkossa myös muihin riistalajeihin. https://jukuri.luke.fi/handle/10024/554162</p>

Arviointi	Toteutuma
Metsälain ilmastoarviointi	<p>Maa- ja metsätalousministeriön tilaamassa metsälain ilmastoarvioinnissa Luonnonvarakeskus arvioi nykyisen metsälain sekä metsänhoitosuosituksen toimivuutta ilmastotavoitteiden näkökulmasta. Metsälain ilmastoarviointi käynnistettiin osana maankäyttösektorin ilmastotoimia. Maa- ja metsätalousministeriö käyttää selvitystä tukena arvioidessaan metsälain sekä muun ohjauksen päivitystarpeita.</p> <p>Metsälain tarkoitus on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Metsälaissa vähimmäisvaatimuksia säädetään muun muassa puun korjuuseen, metsän uudistamiseen ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Lain vuoden 2014 päivityksessä tavoitteena oli lisätä metsänomistajien valinnanvapautta, metsätalouden kannattavuutta ja metsien monimuotoisuutta. Uudistettua metsälakia ja sen toimivuutta on arvioitu kokonaisuudessaan vuonna 2020 julkaistussa raportissa.</p> <p>Metsälain ilmastovaikutusten arviointi antoi kokonaiskuvan metsälain sekä myös osin muun ohjauksen vaikutusmahdollisuuksista ilmastopolitiikan toteuttamisessa. Raportti toi esiin metsien hoitotoimien sekä metsien puustopääoman kasvattamisen sekä kiertoaikojen pidentämisen mahdollisuudet hiilensidonnan lisäämisessä. Mahdollisia metsälain muutoksia on arvioitava laajasti useista eri näkökulmista. Metsälainsäädännön tulee olla pitkäjänteistä ja ennustettavaa, joten sen uudistaminen edellyttää huolellista vaikutusten etukäteisarviointia.</p> <p>Ilmastoarvioinnin mukaan metsälain haasteet liittyvät erityisesti metsien uudistamisveloitteen ja harvennusvoimakkuuksien valvontaan. Lain valvontaa voidaan jatkossa kehittää uusien teknologioiden avulla. Lainsäädännön kehittämisen rinnalla neuvonta ja koulutus ovat nopeasti vaikuttavia keinoja ohjata metsien käsittelyä. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-696-2</p>
Tulvakeskuksen arviointi ml. vesistömallijärjestelmä	<p>MMM tilasi keväällä 2023 ulkoisen arvioinnin Tulvakeskuksen toiminnasta ensimmäiseltä kymmenvuotistoimikaudelta. Arvioinnin tarkoituksena oli tarkastella Tulvakeskuksen toimintaa kokonaisvaltaisesti ja selvittää sen hyötyä, relevanssia, lisäarvoa, tehokkuutta ja vaikuttavuutta.</p> <p>Arvioinnin tulosten perusteella Tulvakeskuksen toiminta ja palvelut ovat paljolti vastanneet tulvatilanteiden haasteisiin. Tulvakeskus sai haastatelluilta tahoilta kiitosta asiantuntemuksestaan ja palveluidensa laadusta. Keskeisimpiä kehityskohtia ovat Tulvakeskuksen johtajuuden vahvistaminen, paikan varmistaminen isäntäorganisaatioissa, Tulvakeskuksen roolin selkeyttäminen organisaationa, hydrometeorologisen osaamisen kehittäminen Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen välillä sekä kuivuusriskien vahvempi huomiointi.</p> <p>Vesistömallijärjestelmästä laadittiin erillinen arviointi. Sen tuloksena nähtiin, että vaikka kehittämistarpeita on ja suosituksia annettiin monia, niin nykyistä järjestelmää kehittämällä voidaan edetä.</p>

Arviointi	Toteutuma
Hiilestä kiinni -kehittämiss-hankkeiden vaikuttavuus- arviointi	Arvioinnilla tuotettiin tietoa Hiilestä kiinni -kehittämishankekokonaisuuden vaikuttavuudesta maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden toimeenpanon tueksi. Arviointi koski vuosina 2020-2022 käynnistettyjä Hiilestä kiinni -toimenpidekokonaisuuden kehittämishankkeita, joita arvioitavana on 90 kappaletta (107 hankkeesta, tilanne vuoden 2022 lopussa). Tulevissa hauissa ja pisteytyksessä tulisi painottaa enemmän konkreettista kehittämissaamista ja laajentaa toimijaverkostoa tutkimuslaitosten ulkopuolelle ja erityisesti avaintoimijoihin. Vaikuttavuuspolun suunnitelmallinen hyödyntäminen tukisi rahoituksen tarkoituksenmukaista kohdentamista ja hiilineutraaliustavoitteen käytännön toimeenpanoa. https://gaia.fi/wp-content/uploads/Gaia-ja-PTT_Hiilesta-kiinni-vaikuttavuusarviointin-tiivistelma.pdf
Kuudes- ja kahdeksaluokkalais-ten ruoankäyttö – Koulujakelu- järjestelmätuen seurantatutkimus	Terveys- ja hyvinvoinnin laitos (THL) suoritti seurantatutkimuksen, jonka tavoitteena oli selvittää koulujakelujärjestelmätuen yhteyttä hedelmien, marjojen, kasvien sekä maidon ja maitotuotteiden käyttöön valituissa ikäryhmissä. Tutkimus oli jatkoa vuonna 2017 MMM:n toimeksiannosta suoritettulle koulujakelujärjestelmätuen alkukartoitukselle. Vertailu vuosien 2017 ja 2022 välillä osoitti, että kouluhedelmätuen saaminen ei ollut yhteydessä 6. ja 8. luokkalaisten kasvien, hedelmien ja marjojen käyttöön. Kasvien päivittäinen saantisuositus täyttyy edelleen vain noin kolmanneksella oppilaista, mutta välipalatarjonnasta valitaan kasvis, hedelmä tai marja lähes kaksi kertaa useammin kuin vuonna 2017. Maidon juonti koululounaalla on vähentynyt ja kasvijuomien pysynyt samana. Osallistuminen koululounaalle joka arkipäivä oli vähentynyt, samoin kuin kaikkien aterianosien valitseminen. Kaikki aterianosat koululounaalla valitsi vain noin 8 % oppilaista. Koulupäivän aikana välipalaa söi 12 % kaikista oppilaista. Koulupäivän aikana syödyt välipalat tuotiin useimmiten kotoa. Oppilaiden ilmoituksen mukaan koulut tarjosivat maksullista välipalaa harvemmin vuonna 2022 kuin vuonna 2017. https://www.julkari.fi/handle/10024/147810

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Väärinkäytöksiä tai virheitä ei havaittu vuonna 2023.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Vuonna 2023 tehtiin yksi 915,75 euron takaisinperintäpäätös, joka saatiin perittyä vuoden aikana.

2 Talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	8,64				
11.04.01.	Arvonlisävero	8,64				
12.	Sekalaiset tulot	87 055 489,77	76 657 148	61 018 001,22	-15 639 146,37	80
12.30.03.	Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	9 753 316,52	9 000 000	5 259 221,84	-3 740 778,16	58
12.30.04.	EU:lta saatavat muut tulot	332 790,90	321 226	321 226,43	0,00	100
12.30.20.	Maa- ja metsätalousministeriön osuus rahapeliteoiminnan tuotosta	28 074 577,83	29 000 000	18 520 799,00	-10 479 201,00	64
12.30.41.	Tenojoen kalastuslupamaksut	30 175,00	50 000	39 765,00	-10 235,00	80
12.30.42.	Hirvieläinten metsästysmaksut	4 610 059,15	4 760 000	4 043 062,00	-716 938,00	85
12.30.44.	Kalastonhoitomaksut	9 327 406,08	10 175 000	9 919 849,00	-255 151,00	97
12.30.45.	Riistanhoitomaksut	11 733 540,38	13 059 000	12 622 156,79	-436 843,21	97
12.30.99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	363 952,80	239 751	239 750,60	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	22 769 439,21	9 735 141	9 735 140,96	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	60 231,90	317 030	317 029,60	0,00	100
13.	Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	110 002 908,98	120 002 208	120 002 208,37	0,00	100
13.01.05.	Korot muista lainoista	1 713,94	1 291	1 290,75	0,00	100
13.03.01.	Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	1 195,04	918	917,62	0,00	100
13.05.01.	Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	110 000 000,00	120 000 000	120 000 000,00	0,00	100
15.	Lainat	18 705,92	11 739	11 739,18	0,00	100
15.01.04.	Muiden lainojen lyhennykset	18 705,92	11 739	11 739,18	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		197 077 113,31	196 671 095	181 031 948,77	-15 639 146,37	92

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
24.	Ulkoministeriön hallinnonala						100 000,00	100 000,00	80 000,00	0,00	
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)						100 000,00	100 000,00	80 000,00		
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	307 484 244,03	264 059 752	191 037 060,96	67 261 249,66	258 298 310,62	5 761 441,39	127 517 060,33	337 295 716,33	211 537 491,60	116 043 083,77
30.01.01.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (S2) (nettob)	24 148 000,00	24 511 000	12 281 808,23	12 229 191,77	24 511 000,00	0,00	12 357 597,18	36 868 597,18	24 639 405,41	12 229 191,77
	30.01.01.1. Ministeriön kulutusmenot (KPY)	6 500 000,00	6 500 000	4 919 994,06	1 580 005,94	6 500 000,00	0,00	0,00	6 500 000,00	4 919 994,06	1 580 005,94
	30.01.01.2. Ministeriön palkkaukset (KPY)	17 648 000,00	18 011 000	7 361 814,17	10 649 185,83	18 011 000,00	0,00	12 357 597,18	30 368 597,18	19 719 411,35	10 649 185,83
30.01.22.	Tutkimus ja kehittäminen (S3) (nettob)	8 943 000,00	1 943 000	264 604,27	1 678 395,73	1 943 000,00	0,00	13 534 407,71	15 477 407,71	7 954 261,02	7 523 146,69
	30.01.22.1. Tutkimus ja kehittäminen	1 943 000,00	1 943 000	264 604,27	1 678 395,73	1 943 000,00	0,00	2 222 613,48	4 165 613,48	1 862 404,49	2 303 208,99
	30.01.22.2. Maankäyttösektorin tutkimus- ja innovaatio-ohjelma	7 000 000,00						11 311 794,23	11 311 794,23	6 091 856,53	5 219 937,70
30.01.29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	1 585 862,71	1 520 066	1 520 065,85		1 520 065,85	0,00				
30.01.66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (A)	4 180 467,78	4 439 000	4 208 323,01		4 208 323,01	230 676,99				
	30.01.66.1. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet	2 374 726,42	2 589 000	2 458 256,10		2 458 256,10	130 743,90				
	30.01.66.2. Euroopan metsäinstituutin rahoitus (EK) (enintään)	1 600 000,00	1 600 000	1 600 000,00		1 600 000,00	0,00				
	30.01.66.3. Muut harkinnanvaraiset maksut (EK) (enintään)	205 741,36	250 000	150 066,91		150 066,91	99 933,09				
30.10.40.	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (S3)	22 000,00	15 000		15 000,00	15 000,00	0,00	72 000,00	87 000,00	0,00	37 000,00
	30.10.40.2. Hallitusohjelman mukaiset kokonaan kansalliset biokaasu- ja lannankäsittelyinvestoinnit							50 000,00	50 000,00	0,00	0,00
	30.10.40.4. Kokonaan kansalliset investoinnit	22 000,00	15 000		15 000,00	15 000,00	0,00	22 000,00	37 000,00		37 000,00

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.10.44. Maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen (S3)	1 000 000,00	1 000 000	1 000 000,00		1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
30.10.44.2. Siirto Ahvenanmaan maakunnalle maatalouden huoltovarmuuteen liittyen (EK) (enintään)	1 000 000,00									
30.10.44.4. Siirto Ahvenanmaalle maatalouden ja vesiviljelyn kustannustukea vastaaviin toimiin (EK) (enintään)		1 000 000	1 000 000,00		1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
30.10.50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (S3)	5 566 000,00	5 616 000	5 381 017,27	234 982,73	5 616 000,00	0,00	721 167,85	6 337 167,85	5 846 131,72	491 036,13
30.10.54. Rahapeli-toiminnan tuotolla rahoitettava hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistäminen (S3)	39 892 000,00	39 192 000	28 289 655,72	10 902 344,28	39 192 000,00	0,00	12 336 854,00	51 528 854,00	40 391 284,70	11 137 569,30
30.10.55. Valtionapu 4H-toimintaan (S2)	4 105 000,00	4 155 000	4 155 000,00		4 155 000,00	0,00		4 155 000,00	4 155 000,00	0,00
30.10.63. Maaseudun kehittäminen (S3)	2 300 000,00	2 370 000	1 557 974,03	812 025,97	2 370 000,00	0,00	3 613 912,50	5 983 912,50	2 739 046,44	1 463 053,96
30.10.63.1. Valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämishankkeet	750 000,00	750 000	33 328,23	716 671,77	750 000,00	0,00	1 301 821,36	2 051 821,36	747 956,60	1 303 864,76
30.10.63.2. Kylätoiminnan valtionapu	1 400 000,00	1 400 000	1 400 000,00		1 400 000,00	0,00		1 400 000,00	1 400 000,00	0,00
30.10.63.3. Maaseutupolitiikan neuvosto	75 000,00	75 000	48 190,33	26 809,67	75 000,00	0,00	55 889,29	130 889,29	104 079,62	26 809,67
30.10.63.4. Saaristoasiain neuvottelukunta	75 000,00	75 000	9 495,47	65 504,53	75 000,00	0,00	139 528,40	214 528,40	85 188,87	129 339,53
30.10.63.6. Harvaan asuttujen alueiden elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittäminen							2 116 673,45	2 116 673,45	334 861,35	0,00
30.10.63.7. Kyläkaupat monipalvelukeskuksina -hankkeet		70 000	66 960,00	3 040,00	70 000,00	0,00	0,00	70 000,00	66 960,00	3 040,00
30.20.20. Eläinlääkintähuolto ja kasvituhoojien torjunta (A)	69 481,00	133 400	67 237,80		67 237,80	66 162,20				
30.20.20.2. Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot	69 481,00	133 400	67 237,80		67 237,80	66 162,20				

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.47. Ruokaketjun kehittäminen (S3)	4 255 000,00	5 637 000	84 492,59	5 552 507,41	5 637 000,00	0,00	6 760 679,48	12 397 679,48	2 700 979,80	9 686 760,31
30.20.47.1. Ruokaketjun kehittämishankkeet	1 500 000,00	600 000		600 000,00	600 000,00	0,00	1 770 934,67	2 370 934,67	260 995,30	2 100 000,00
30.20.47.2. Muu ruokaketjun kehittäminen	1 005 000,00	687 000	4 492,59	682 507,41	687 000,00	0,00	1 802 496,91	2 489 496,91	822 736,60	1 666 760,31
30.20.47.3. TTS Työtehoseura (Ruoka Akatemia)	150 000,00	150 000		150 000,00	150 000,00	0,00	150 000,00	300 000,00	60 000,00	240 000,00
30.20.47.4. Pro Pakuri Finland ry	100 000,00						60 000,00	60 000,00		60 000,00
30.20.47.5. Elintarvikeviennin edistäminen	1 500 000,00	1 000 000		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	2 700 000,00	3 700 000,00	1 200 000,00	2 500 000,00
30.20.47.7. Arktiset Aromit		200 000	80 000,00	120 000,00	200 000,00	0,00	120 000,00	320 000,00	200 000,00	120 000,00
30.20.47.8. Maatalouden osaamisverkosto							157 247,90	157 247,90	157 247,90	0,00
30.20.47.9. Kasvuohjelma ja ruuantuotannon pitkän aikavälin strategia		3 000 000		3 000 000,00	3 000 000,00	0,00		3 000 000,00		3 000 000,00
30.20.48. Peltorakenteen kehittäminen (S3)							13 508,46	13 508,46	13 475,08	0,00
30.20.49. Ravinnekierätyksen edistäminen biokaasutuotannolla (S3)		3 850 000	68 151,10	3 781 848,90	3 850 000,00	0,00		3 850 000,00	68 151,10	3 781 848,90
30.20.60. Siirto interventiorahastoon (K)	400 000,00	400 000	400 000,00		400 000,00	0,00				
30.20.61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (S3)	43 700 000,00									
30.20.62. Eräät valtionavut (S2)	1 417 000,00	1 387 000	236 373,11	1 150 626,89	1 387 000,00	0,00	1 076 933,21	2 463 933,21	1 313 306,32	1 150 626,89
30.20.62.2. Valtionavut valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille	87 000,00	87 000	87 000,00		87 000,00	0,00		87 000,00	87 000,00	0,00
30.20.62.3. Valtionapu Helsingin yliopistolle	400 000,00	900 000	78 508,02	821 491,98	900 000,00	0,00	548 687,63	1 448 687,63	627 195,65	821 491,98
30.20.62.4. Valtionapu Tampereen yliopistolle	300 000,00	300 000	30 865,09	269 134,91	300 000,00	0,00	285 845,58	585 845,58	316 710,67	269 134,91
30.20.62.5. Valtionavut maatalojen bioturvallisuuden ja eläinten terveyden seurannan kehittämiseen	530 000,00						182 400,00	182 400,00	182 400,00	0,00
30.20.62.6. Afrikkalaisen sikaruton ehkäiseminen	100 000,00	100 000	40 000,00	60 000,00	100 000,00	0,00	60 000,00	160 000,00	100 000,00	60 000,00

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.40.21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (S3) (nettob)	3 159 000,00	3 877 000	1 068 737,86	2 808 262,14	3 877 000,00	0,00	250 494,79	4 127 494,79	1 185 106,79	2 942 388,00
30.40.21.1. Vesivarojen käytön ja hoidon menot	2 799 000,00						0,00	0,00		0,00
30.40.21.2. Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma (RRF Pilari3) (EK) (varattu)	360 000,00						250 494,79	250 494,79	116 368,93	134 125,86
30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (S3)	26 384 000,00	10 807 000	2 422 433,56	8 384 566,44	10 807 000,00	0,00	45 805 225,32	56 612 225,32	20 604 212,13	29 685 530,64
30.40.22.01. Muu luonnonvara- ja biotalouden edistäminen	4 752 000,00	4 721 000	2 182 820,00	2 538 180,00	4 721 000,00	0,00	2 395 831,48	7 116 831,48	3 595 346,58	3 521 484,90
30.40.22.02. Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka	14 887 000,00						14 512 150,20	14 512 150,20	0,00	14 512 150,20
30.40.22.03. Maankäyttösektorin ilmastokestävät toimenpiteet (RRF P1C5I2) (EK) (varattu)	5 500 000,00	3 000 000		3 000 000,00	3 000 000,00	0,00	5 500 000,00	8 500 000,00	485 495,84	8 014 504,16
30.40.22.04. Ilmastolain toimeenpano		750 000	211 299,60	538 700,40	750 000,00	0,00		750 000,00	211 299,60	538 700,40
30.40.22.06. Vieraslajien torjunnan tehostaminen	39 000,00						0,00	0,00		0,00
30.40.22.07. Luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet	178 000,00	36 000	10 469,74	25 530,26	36 000,00	0,00	175 161,58	211 161,58	178 485,75	32 675,83
30.40.22.08. Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke	328 000,00	2 300 000	17 844,22	2 282 155,78	2 300 000,00	0,00	289 065,38	2 589 065,38	23 468,61	2 565 596,77
30.40.22.09. Kotieläinten ruokinnan päästöjen vähentäminen	700 000,00						700 000,00	700 000,00	199 581,62	500 418,38
30.40.22.1. Muu luonnonvara- ja biotalouden edistäminen							1 237 239,93	1 237 239,93	1 225 740,63	0,00
30.40.22.2. Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka							20 847 418,93	20 847 418,93	14 551 088,09	0,00
30.40.22.6. Vieraslajien torjunnan tehostaminen							8 336,72	8 336,72	8 336,72	0,00

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.40.22.7. Luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet							63 728,24	63 728,24	63 728,24	0,00
30.40.22.8. Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke							76 292,86	76 292,86	61 640,45	0,00
30.40.31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (S3)	2 023 000,00	0	0,00		0,00	0,00	1 744 022,84	1 744 022,84	468 610,19	1 275 412,65
30.40.31.1. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen	2 023 000,00	0	0,00		0,00	0,00	1 326 000,00	1 326 000,00	50 587,35	1 275 412,65
30.40.40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (A)	42 758,35	291 630	155 011,76		155 011,76	136 618,40				
30.40.41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (S3)	4 760 000,00	4 760 000	70 844,88	4 689 155,12	4 760 000,00	0,00	8 081 188,47	12 841 188,47	4 038 654,11	8 802 534,36
30.40.42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (S2)	2 661 974,81	2 856 656	2 474 364,70	382 291,30	2 856 656,00	0,00	256 000,89	3 112 656,89	2 730 365,59	382 291,30
30.40.44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (A)	36 899 699,38	47 497 000	42 169 016,20		42 169 016,20	5 327 983,80				
30.40.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (S3)	7 527 000,00	17 500 000	13 985 206,76	3 514 793,24	17 500 000,00	0,00	744,42	17 500 744,42	13 985 951,18	3 514 793,24
30.40.46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (S2)	43 835 000,00	45 999 000	45 999 000,00		45 999 000,00	0,00		45 999 000,00	45 999 000,00	0,00
30.40.47. Tuki joutoalueiden metsitykseen (S3)	6 060 000,00	5 400 000		5 400 000,00	5 400 000,00	0,00	6 436 560,00	11 836 560,00	3 061 840,00	8 774 720,00
30.40.50. Riistatalouden edistäminen (S3)	14 498 000,00	13 059 000	11 461 952,09	1 597 047,91	13 059 000,00	0,00	5 480 871,34	18 539 871,34	14 640 851,35	3 774 019,99
30.40.51. Kalatalouden edistäminen (S3)	5 190 000,00	4 195 000	3 393 760,15	801 239,85	4 195 000,00	0,00	2 462 884,55	6 657 884,55	4 398 227,43	2 259 657,12
30.40.51.1. Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry (EK)	100 000,00	100 000	100 000,00		100 000,00	0,00	119,84	100 119,84	100 000,00	119,84
30.40.51.2. Muu kalatalouden edistäminen	5 090 000,00	4 095 000	3 293 760,15	801 239,85	4 095 000,00	0,00	2 462 764,71	6 557 764,71	4 298 227,43	2 259 537,28
30.40.53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (S2)	1 132 000,00	1 132 000	726 030,02	405 969,98	1 132 000,00	0,00	326 408,30	1 458 408,30	1 052 438,32	405 969,98
30.40.62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (S3)	3 072 000,00	1 821 000		1 821 000,00	1 821 000,00	0,00	3 985 599,02	5 806 599,02	955 192,92	4 525 532,54
30.40.62.01. EMKVR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet (kausi 2021-2027)		729 000		729 000,00	729 000,00	0,00		729 000,00		729 000,00
30.40.62.03. Kansalliset toimenpiteet		625 000		625 000,00	625 000,00	0,00		625 000,00		625 000,00
30.40.62.07. EMKVR Tekninen apu		467 000		467 000,00	467 000,00	0,00		467 000,00		467 000,00

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.40.62.1. EMKVR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet (kausi 2021-2027)	688 000,00						688 000,00	688 000,00		688 000,00
30.40.62.3. Kansalliset toimenpiteet	1 725 000,00						2 884 599,02	2 884 599,02	868 725,46	1 690 000,00
30.40.62.4. EMKR-hankkeiden EU:n rahoitusosuudet	151 000,00						0,00	0,00		0,00
30.40.62.7. EMKVR Tekninen apu	508 000,00						413 000,00	413 000,00	86 467,46	326 532,54
30.64.50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (S3)	8 656 000,00	8 696 000	7 596 000,00	1 100 000,00	8 696 000,00	0,00	2 200 000,00	10 896 000,00	7 596 000,00	2 200 000,00
30.64.50.1. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	7 556 000,00	7 596 000	7 596 000,00		7 596 000,00	0,00		7 596 000,00	7 596 000,00	0,00
30.64.50.2. Pohjois-Suomen metsäpuiden siemenhuolto	1 100 000,00	1 100 000		1 100 000,00	1 100 000,00	0,00	2 200 000,00	3 300 000,00	0,00	2 200 000,00
35. Ympäristöministeriön hallinnonala							1 941 686,54	1 941 686,54	1 468 966,54	472 720,00
35.10.21. Eräät luonnonsuojelun menot (S3)							1 941 686,54	1 941 686,54	1 468 966,54	472 720,00
Määrärahatilit yhteensä	307 484 244,03	264 059 752	191 037 060,96	67 261 249,66	258 298 310,62	5 761 441,39	129 558 746,87	339 337 402,87	213 086 458,14	116 515 803,77

VANHENTUNNUS

3 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023–31.12.2023		1.1.2022–31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	0,00		600,00	
Muut toiminnan tuotot	3 591 679,48	3 591 679,48	1 562 933,75	1 563 533,75
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	37 256,64		56 561,06	
Henkilöstökulut	22 085 522,19		21 208 682,07	
Vuokrat	47 487,02		39 574,22	
Palvelujen ostot	32 164 948,18		28 610 067,50	
Muut kulut	1 445 940,81		1 170 708,38	
Valmistus omaan käyttöön (-)	0,00		-505 000,00	
Poistot	248 201,60	-56 029 356,44	89 254,36	-50 669 847,59
JÄÄMÄ I		-52 437 676,96		-49 106 313,84
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	120 009 919,56		110 061 255,63	
Rahoituskulut	-27 620,32	119 982 299,24	-70,93	110 061 184,70
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	5 511 293,48		73 300,00	
Satunnaiset kulut	-840 780,55	4 670 512,93	-4 035 213,97	-3 961 913,97
JÄÄMÄ II		72 215 135,21		56 992 956,89
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot EU:n toimielimiltä ja muilta elimiltä	5 580 448,27	5 580 448,27	10 086 107,42	10 086 107,42
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. Hyvinvointialuehallinto	1 000 000,00		2 660 000,00	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	94 939 241,90		84 034 540,67	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	102 048 751,64		96 001 780,28	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	4 214 265,45		4 115 308,35	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	4 734 554,08	-206 936 813,07	47 834 557,99	-234 646 187,29
JÄÄMÄ III		-129 141 229,59		-167 567 122,98
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	45 145 631,79		53 775 758,44	
Perityt arvonlisäverot	0,00		8,64	
Suoritettavat arvonlisäverot	-2 004 609,32	43 141 022,47	-1 937 766,46	51 838 000,62
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-86 000 207,12		-115 729 122,36

4 Tase

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISSUUS				
Maa- ja vesialueet	7 771 915,19	7 771 915,19	10 134 888,81	10 134 888,81
KANSALLISOMAISSUUS YHTEENSÄ		7 771 915,19		10 134 888,81
KÄYTTÖMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	1 696 250,00		0,00	
Muut pitkävaikutteiset menot	535 526,10		624 780,45	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	900 000,00	3 131 776,10	2 625 000,00	3 249 780,45
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	1 264 131,13		0,00	
Rakennusmaa- ja vesialueet	199 240,00		329 437,25	
Rakenteet	8 771,40		8 771,40	
Muut aineelliset hyödykkeet	3 033,00	1 475 175,53	3 033,00	341 241,65
KÄYTTÖMAISSUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	15 706,24		15 706,24	
Liikelaistosten peruspääomat	2 586 087 873,64		2 592 060 830,84	
Liikelaistoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat	1 323 162 791,89	3 909 266 371,77	1 292 743 570,23	3 884 820 107,31
KÄYTTÖMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET YHTEENSÄ		3 913 873 323,40		3 888 411 129,41
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS				
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	3 671 141,68	3 671 141,68	1 406 731,45	1 406 731,45
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	3 600,00		0,00	
Valuuttamääräiset lainasaamiset	0,00		221 813,37	
Siirtosaamiset	3 313 975,64		1 739 769,92	
Muut lyhytaikaiset saamiset	10 835,35		111 689,90	
Ennakkomaksut	5 302 218,04	8 630 629,03	4 519 025,42	6 592 298,61
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön tulotilit	129,00		0,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-390,38	-261,38	-402,33	-402,33
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ		12 301 509,33		7 998 627,73
VASTAAVAA YHTEENSÄ		3 933 946 747,92		3 906 544 645,95

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	788 608 364,76		788 608 364,76	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	3 099 414 199,06		3 096 639 956,87	
Pääoman siirrot	112 211 318,97		118 503 364,55	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	-86 000 207,12	3 914 233 675,67	-115 729 122,36	3 888 022 563,82
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Saadut ennakot	886 872,40		1 802 713,40	
Ostovelat	11 933 808,44		11 279 959,73	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	470 913,49		463 350,96	
Edelleen tilittävät erät	439 757,98		431 050,17	
Siirtovelat	4 646 807,83		4 419 345,07	
Muut lyhytaikaiset velat	1 334 912,11	19 713 072,25	125 662,80	18 522 082,13
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		19 713 072,25		18 522 082,13
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		3 933 946 747,92		3 906 544 645,95

5 Liitteet

Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

Kirjanpitoyksikön taloushallintoon liittyviä palveluja tuottaa Valtion talous- ja henkilöhallinnon palvelukeskus.

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenoista rahoitettu Euroopan maatalouden tukirahaston ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston todentamisviranomaisen tehtävä on siirtynyt valtiovarainministeriön toiminnaksi 16.10.2023 alkavasta varainhoitovuodesta lähtien.

2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Kirjanpitoyksiköllä ei ole muita ulkomaanrahan määräisiä velkoja ja muita sitoumuksia kuin Valtion viljavaraston vanhoihin saamisiin liittyvä joukkovelkakirjalaina Russian Federation, jonka arvostamisessa käytetty kurssi (USD) oli 31.12.2023 1,105. Saatavaan liittyy epävarmuutta, eikä siihen liittyviä lyhennyksiä ole maksettu kevään 2022 jälkeen.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Veikkaus Oy:n muuttuneen tilityskäytännön vuoksi momentille 12.30.20 Maa- ja metsätalousministeriön osuus rahapelitoiminnan tuotosta tuloutui 4,8 milj. euroa vähemmän kuin mitä olisi tuloutunut aiemman tilityskäytännön perusteella.

Tilinpäätökseen on kirjattu virastojen väliset saatavat ja velat 18.1.2024 tiedossa olleiden laskujen tai ministeriössä tehtyjen tuloutusten perusteella.

Tilinpäätös on muutoin laadittu vakiintuneiden arvostus- ja jaksotusperiaatteiden mukaisesti.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenoihin on vuonna 2023 tehty 0,75 milj. euron tuloutus Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston valvonnan tietojärjestelmän vuoden 2022 menojen osalta.

Taseesta on aiemmin puuttunut 2 815,59 euron lainaerä. Sen osalta on tehty tileistäpoisto 2023.

5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa

Ei raportoitavaa.

6. Selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa

Ei raportoitavaa.

Liite 2 Maa- ja metsätalousministeriön nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.01.01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	25 379 295,92	15 324 289,24		27 553 481,01				27 681 886,42	
	Bruttotulot	1 231 295,92	3 042 481,01		3 042 481,01				3 042 481,01	
	Nettomenot	24 148 000,00	24 511 000	12 281 808,23	12 229 191,77	24 511 000,00	0,00	12 357 597,18	36 868 597,18	24 639 405,41
30.01.22. Tutkimus ja kehittäminen (Siirtomääräraha 3 v)	Bruttomenot	9 105 989,62	496 373,14		2 174 768,87				8 186 029,89	
	Bruttotulot	162 989,62	231 768,87		231 768,87				231 768,87	
	Nettomenot	8 943 000,00	1 943 000	264 604,27	1 678 395,73	1 943 000,00	0,00	13 534 407,71	15 477 407,71	7 954 261,02
30.40.21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (Siirtomääräraha 3 v)	Bruttomenot	3 159 000,00	1 068 737,86		3 877 000,00				1 185 106,79	
	Bruttotulot	0,00								
	Nettomenot	3 159 000,00	3 877 000	1 068 737,86	2 808 262,14	3 877 000,00	0,00	250 494,79	4 127 494,79	1 185 106,79

Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 3.

Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat

Päälukon ja tilijaottelun numero ja nimi		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoministeriön hallinnonala			20 000,00
2021			20 000,00
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö	20 000,00	
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala			9 715 140,96
2021			9 715 140,96
30.10.40.2.	Hallitusohjelman mukaiset kokonaan kansalliset biokaasu- ja lannankäsittelyinvestoinnit	50 000,00	
30.10.63.6.	Harvaan asuttujen alueiden elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittäminen	1 781 812,10	
30.20.47.1.	Ruokaketjun kehittämishankkeet	9 939,37	
30.20.48.	Peltorakenteen kehittäminen	33,38	
30.40.22.1.	Muu luonnonvara- ja biotalouden edistäminen	11 499,30	
30.40.22.2.	Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka	6 296 330,84	
30.40.22.8.	Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke	14 652,41	
30.40.50.	Riistatalouden edistäminen	125 000,00	
30.40.62.3.	Kansalliset toimenpiteet	325 873,56	
30.64.50.2.	Pohjois-Suomen metsäpuiden siemenhuolto	1 100 000,00	
Päälukat yhteensä			9 735 140,96
2021			9 735 140,96

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

	2023	2022
Henkilöstökulut	18 589 765,56	17 920 347,20
• Palkat ja palkkiot	18 484 968,38	17 859 438,42
• Tuloperusteiset erät	0,00	0,00
• Lomapalkkavelan muutos	104 797,18	60 908,78
Henkilösivukulut	3 495 756,63	3 288 334,87
• Eläkekulut	3 131 145,88	2 989 081,75
• Muut henkilösivukulut	364 610,75	299 253,12
Yhteensä	22 085 522,19	21 208 682,07
Johdon palkat ja palkkiot, josta	446 914,94	429 055,72
– tuloperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	620,00	720,00
• Johto	380,00	480,00
• Muu henkilöstö	240,00	240,00

Liite 6 Suunnitelman mukaiset poistojen perusteet ja niiden muutokset

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 6.

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 7.

Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2023	2022	Muutos 2023–2022
Korot euromääräisistä saamisista	9 001,94	7 261,15	1 740,79
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	17 341,11	-17 341,11
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	35 458,33	-35 458,33
Osingot	917,62	1 195,04	-277,42
Liikelaitosten voiton tuloutukset	120 000 000,00	110 000 000,00	10 000 000,00
Rahoitustuotot yhteensä	120 009 919,56	110 061 255,63	9 948 663,93
Rahoituskulut	2023	2022	Muutos 2023–2022
Korot euromääräisistä veloista	146,14	53,60	92,54
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	27 474,18	0,24	27 473,94
Muut rahoituskulut	0,00	17,09	-17,09
Rahoituskulut yhteensä	27 620,32	70,93	27 549,39
Netto	119 982 299,24	110 061 184,70	9 921 114,54

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat

	31.12.2023	2023	2023	31.12.2022	2023–2022
Yritykset ja asuntoyhteisöt	0,00	0,00	1 364,55	1 364,55	-1 364,55
Yritykset	0,00	0,00	1 364,55	1 364,55	-1 364,55
– Yksityiset yritykset	0,00	0,00	1 364,55	1 364,55	-1 364,55
Asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	20 126,85	0,00	37 848,81	57 975,66	-37 848,81
Työnantaja- ja muut elinkeinoharjoittajien kotitaloudet	14 504,10	0,00	28 091,58	42 595,68	-28 091,58
– Maatilataloudenharjoittajien kotitaloudet	14 504,10	0,00	28 091,58	42 595,68	-28 091,58
Palkansaajakotitaloudet	5 622,75	0,00	9 757,23	15 379,98	-9 757,23
Ulkomaat	266 374,83	0,00	337 450,78	603 825,61	-337 450,78
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	266 374,83	0,00	337 450,78	603 825,61	-337 450,78
Yhteensä	286 501,68	0,00	376 664,14	663 165,82	-376 664,14

Kohdassa Ulkomaat oleva erä on dollarimääräinen joukkovelkakirjasaaminen Venäjän valtiolta.

Tämän saamisen tasearvosta on v. 2023 pitkäaikaisissa saamisissa 0,26 milj. euroa ja v. 2022 pitkäaikaisissa saamisissa 0,38 milj. euroa ja lyhytaikaisissa saamisissa 0,22 milj. euroa.

Kyse ei ole talousarviotaloudesta annetuista lainoista vaan Valtion viljavaraston saatavista, jotka on muunnettu joukkovelkakirjasaamiseksi.

Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2023					31.12.2022		
	Kappale- määrä	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus %	Myynti- oikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet		20 102,28	15 706,24			917,62	21 809,48	15 706,24
Aktia A	2 134	20 102,28	15 706,24			917,62	21 809,48	15 706,24
Osakkeet ja osuudet yhteensä			15 706,24			917,62		15 706,24

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	Kirjanpitoarvo 31.12.2023	Kirjanpitoarvo 31.12.2022
Liikelaitos Metsähallitus	3 909 250 665,53	3 884 804 401,07
– Peruspääoma	2 586 087 873,64	2 592 060 830,84
– Muu oma pääoma	1 323 162 791,89	1 292 743 570,23
Yhteensä	3 909 250 665,53	3 884 804 401,07

Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20 126,85	20 126,85
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	-261,38	0,00	0,00	-261,38
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	-261,38	0,00	20 126,85	19 865,47

Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 12.

Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 13.

Liite 14 Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 14

Liite 15 Velan muutokset

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 15

Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Taseen erä Luonnonsuojelutarkoituksiin hankittujen maa- ja vesialueiden siirrot virastosta toiseen on tuplakirjauksen vuoksi 77 000 euroa pienempi kuin mitä sen pitäisi olla.

Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 18.

VANHTENKUNNUT

6 Allekirjoitus

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Helsingissä 28.2.2024

Maa- ja metsätalousministeri

Sari Essayah

Kansliapäällikkö

Pekka Pesonen

VANHENTUNUT

7 Toimintakertomuksen liitteet

Liite 1 Tulostavoitteiden toteutumista kuvaavat toimenpiteet

Toimenpiteiden toteutumisen arvioinnissa on käytetty asteikkoa: 1 tavoitteesta on luovuttu, 2 tavoite ei ole toteutunut, 3 tavoite toteutunut osittain, 4 tavoite saavutettu, 5 tavoite ylitetty.

A. Yhteensä 43:sta yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteuttamista tukevista toimenpiteestä 29 eteni suunnitellusti ja 14 toteutui seuraavasti:

Toimenpide	Vaikutta- vuustavoite	Toteuma	Analyysi
8. Toteutetaan Ilmastoruokaohjelmaa, laaditaan toimenpidesuunnitelma (HO) ja jatketaan jo käynnissä olevia seuraavia toimenpiteitä: a) Verkostoyhteistyö ja viestintätoimenpiteet ruuan kulutuksen kokonaisestävyyden edistämiseksi b) Kasviproteiineihin liittyvien arvoketjujen edistäminen (proteiiniklusteri, vaikuttavuusinvestointiselvitys) c) Vastuullisten ruokapalveluiden mallin julkaiseminen ja jalkauttaminen	A1, A2	3	Ilmastoruokaohjelmaa ei julkaistu. Alatoimenpiteet ovat toteutuneet.
12. Toteutetaan ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmaa a) Tarkennetaan tavoitteet vaikuttavalle viestinnälle b) Toteutetaan väliarviointi kokeiluohjelman vaikuttavuudesta	A1, A2	3	Ohjelmaa on toteutettu suunniteltua pienemmissä mittakaavassa momentin 30.10.40 (Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset) hallitusohjelmassa säästöjen vuoksi. Varojen leikkaussignaali lisää todennäköisesti myös koko alan epävarmuutta ja vähentää halukkuutta muihinkaan kehittämis- ja investointitoimiin. Väliarviointi yhdistetään loppuarvioon ohjelman lyhentyessä.
17. Toteutetaan uuden eläinten hyvinvointilain edellyttämiä toimenpiteitä a) sikojen kirurgisesta kastroitiosta luopumisen valmistelu työryhmän suunnitelma toimeenpanosta (raportti) b) tuottajien koulutuksen järjestäminen ja koulutusmateriaalin hankinta c) eläinten lääkitsemissäädösten muutosten valmistelu d) Hyvinvointikorvausten valmistelu e) Täyskarjukasvatukseen/immunokastroitioon siirtymisen tukeminen tutkimuksella (Makera), neuvonnalla ja koulutuksella Alempien asteisten säädösten valmistelu: f) VNa toimenpiteistä ja keinollisesta lisäämisestä g) VNa eläinjalostuksesta	A1	3	Valtioneuvoston asetus eläinjalostuksesta ei valmistunut vuoden 2023 aikana ja siirtyi vuodelle 2024.

Toimenpide	Vaikutustaavoite	Toteuma	Analyysi
18. Eläintautien riskienhallinnan kehittäminen valitun ratkaisun pohjalta	A1	3	Salmonellan riskienhallintaa sika-alalla käsitellyt työryhmä sai työnsä päätökseen, mutta valtion rahastohankkeen valmistelu siirtyi seuraavaan vuoteen.
20. Vähennetään maatalouden ja maankäyttösektorin kasvihuonekaasujen päästöjä ja vahvistetaan nieluja Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi toimeenpanemalla Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) maataloustoimet sekä Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU). Maankäyttösektorilla lisäinen nieluvaikutus vuoteen 2035 mennessä vähintään 3 miljoona hiilidioksiditonnia vuodessa. Osana toimeenpanoa mm. a) Käynnistetään maatalouden kosteikko-ohjelma b) Kotieläinten ruokinta ilmastoystävälliseksi c) Luodaan turvepeltojen käytön tiekartta d) Käynnistetään ja järjestetään ilmastolain uudistuksen mukaisesti ELY:jen ilmastotyö koskien MISU:n toimeenpanoa e) Valmistellaan joutoalueiden määräaikaisen metsitystukijärjestelmän jatko vuodesta 2024 eteenpäin. f) Valmistellaan heikkotuottoisten metsitykseen sopivien peltojen tukijärjestelmä joko erilliseksi tukijärjestelmäksi tai osaksi joutoalueiden metsitystukijärjestelmää g) Saatetaan loppuun ja siirretään käytäntöön maankäyttösektorin tieto-ohjelma ja sen toimet h) Kehitetään ja käynnistetään Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) seurantajärjestelmä	A1–4	3	a) Turvepeltojen kosteikko-ohjelman säädösvalmistelu oli keväällä 2023 käynnissä ja eteni suunnitellusti, mutta rahoitus (30 milj. euroa) leikattiin Orpon hallitusohjelmassa, joten valmistelu keskeytettiin. e) tavoite ei toteudu, koska hallitusohjelman mukaisesti tukijärjestelmästä luovutaan. Vuosille 2024-2038 on sen sijaan valmisteltu joutoalueiden metsitystuen päättymisen siirtymävaiheeseen liittyvä hallituksen esitys. f) Joutoalueiden sekä heikkotuottoisten peltojen metsityksen osalta ei ole rahoitusta. Tukijärjestelmät oli tarkoitus yhdistää, mutta rahoituksen puutteen vuoksi yhdistäminen ei toteudu.
22. Toimeenpannaan Kansallista biotalousstrategiaa a) Alueellisten biotalousstrategioiden määrää maakunnissa kasvatetaan tai päivitetyn biotalousstrategian tavoitteiden mukaista tekemistä sisällytetään muilla keinoin enenevästi alueiden tekemiseen b) Valmistellaan Biotalous vihreän siirtymän TKI-ohjelma ja edistetään biotaloustutkimusta Horisontti Eurooppa-ohjelman Sustainable Blue economy -kumppanuuden kautta. c) Valmistellaan biotalous vastuullisuuden määrittelyä ja kehitetään vastuullisuuden seurantajärjestelmä osana biotalousstrategian toimeenpanoa. d) Parannetaan ekosysteemipalveluiden arvonlisän kasvattamisen tietopohjaa	A1–A3	3	Biotalous vastuullisuuden määrittelyä tehdään mm. Business Finlandin ja LUKE:n hankkeissa, mutta se edellyttää jatkotyöstä. Alueellisten suunnitelmien toimivia käytänteitä koskeva hanke valmistui vuoden 2023 lopussa. Suomen kansallinen CAP-suunnitelma toimeenpanee osaltaan kansallista biotalousstrategiaa. TKI-ohjelman suunnittelu jatkuu edelleen.

Toimenpide	Vaikutta- vuustavoite	Toteuma	Analyyssi
<p>25. Parannetaan yhteentoimivan luonnonvaratiedon prosesseja, luonnonvaratietoihin liittyvien palvelujen asiakaslähtöisyyttä, tiedolla johtamista ja kokonaisuuden ohjausta toimeenpanemalla luonnonvaratiedon kehittämissuunnitelmaa.</p> <p>a) siirrytään vesi.fi- verkkopalvelussa ylläpito- ja käyttövaiheeseen ja parannetaan sen palveluja asiantuntijoille</p> <p>b) laajennetaan sähköistä asiointia elinkeinokalataloudessa: mahdollistetaan toimijan pääsy omiin tietoihinsa kalatalouden keskusrekisterissä, lisätään sähköistä asiointia ja luovutaan paperimuotoisista saalisraportoinnista.</p> <p>c) Valmistellaan seuraava kansallinen laserkeilaus- ja ilmakuvausohjelma</p> <p>d) Kehitetään metsätalouden toimenpiteiden laadunseurantaa</p> <p>e) Kehitetään metsän digitaalista kaksosta tukemaan täsmämetsänhoitoa</p> <p>f) Kehitetään metsänomistajille ja toimijoille työkaluja tietopohjaiseen päätöksentekoon</p> <p>g) Edistetään tarkemman maaperätiedon kehittämistä toimijoiden ja KHK-inventaarion tarpeisiin</p>	A2, B1	3	Tavoite on monivuotinen. a) vesi.fi siirrytty kehityksessä ylläpitovaiheeseen. b) Elinkeinokalataloudessa sähköinen asiointi otetaan käyttöön 2024 ja paperimuotoisesta saalisraportoinnista luopuminen tapahtuu 2–4 vuoden kuluessa.
<p>28. Toteutetaan Kansallista metsästrategiaa (KMS2035) tavoitellen kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille</p> <p>a) Viedään strategia valtioneuvoston periaatepäätökseksi</p> <p>b) Käynnistetään uuden strategian hanketyö ja edistetään kärkihankkeita eli metsien kasvua, elonkirjoa ja metsäalan uudistumista</p> <p>c) Käynnistetään metsästrategian TKI-ohjelmatyö</p> <p>d) Käynnistetään metsäbiotalouden tiedepaneelin työ.</p>	A2	3	b) ja c) ovat toteutuneet osittain.
<p>29. Siirretään kaupallisen kalastuksen satelliittivalvonnan kustannukset toimijoiden kannettavaksi EMKVR:n tukimahdollisuudet hyödyntäen</p>	A2, C1, C3	2	Asiaa on valmisteltu ja se toteutuu mahdollisesti 2024. EU:n yhteisen kalastuspolitiikan valvonnan niukkoja resursseja on jouduttu priorisoimaan muihin tehtäviin.

Toimenpide	Vaikutta- vuustavoite	Toteuma	Analyysi
<p>31. Toteutetaan Kotimaisen kalan edistämishjelmaa (HO) ja käynnistetään Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston 2021–2027 kansallinen toimeenpano, erityisesti seuraavien kohden- netuin toimenpitein:</p> <p>e) tuetaan kalatalousyritysten T&K-toimenpiteitä ottamalla käyttöön yritysten uudet rahoitus- palvelut (innovaatioseteli ja T&K-hankerahoitus) sekä jatkamalla yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyön rahoittamista (innovaatio-ohjelmat).</p> <p>f) laaditaan määritelmä Itämerirehulle sekä suunnitelma kiertotalousratkaisuihin perustuvien re- huraaka-aineiden käytön lisäämiseksi rehuteollisuuden, tutkimuksen ja hallinnon yhteistyönä.</p> <p>g) otetaan käyttöön kaupallisten kalastajien aloitustukijärjestelmä sekä yhteistyössä Euroopan investointipankin kanssa rahoitusväline, jolla helpotetaan kalatalousyritysten lainarahoituksen saantia.</p> <p>h) käynnistetään kalojen hyvinvointiohjelma ja kalan korkean laadun kehittämissuunnitelma.</p> <p>i) tuetaan suurkeittiöiden, yritysten ja tutkimuksen yhteistyötä kotimaisen kalan käytön lisäämi- seksi julkisissa hankinnoissa. Otetaan käyttöön suurkeittiöille suunnattu rahoitusmalli kotimais- sen kalan tuotekehityksen vauhdittamiseksi.</p> <p>j) vesiviljelyn sijainninohjaussuunnitelman päivitys</p>	A1, A2	3	Tavoite on monivuotinen ja toteutuu asteittain.
<p>33. Uudistetaan kalastusmatkailun toimenpideohjelma (HO) ja kohdennetaan rahoitusta va- paa-ajan kalatalouden kehittämissuunnitelmaa tukeviin T&K –hankkeisiin</p>	A2, A3	3	Kalastusmatkailun toimenpideohjelman viimeistely siir- tynyt vuodelle 2024
<p>37. Lisätään suurpetopoliitikassa toimijoiden välistä vuoropuhelua ja muita toimenpiteitä suur- petojen aiheuttamien vahinkojen, haittojen ja niihin liittyvän konfliktin lieventämiseksi (HO)</p> <p>a) päivitetään susikannan hoitosuunnitelma</p> <p>b) käynnistetään suurpetojen ravintohoukuttimien liittyvä hanke</p>	A2	2	Susikannan hoitosuunnitelman valmistelu keskeytet- tiin. Suurpetojen ravintohoukuttimien liittyvä hanke siirtyi vuodelle 2025.
<p>38. Päivitetään ja valmistellaan riistaeläinkantojen hoitosuunnitelmaa</p> <p>a) päivitetään Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelma</p> <p>b) päivitetään metsäpeuran hoitosuunnitelma</p> <p>c) valmistellaan metsähanhen kansallinen hoitosuunnitelma</p>	A2	3	Hyljekantojen hoitosuunnitelma viimeistellään vuoden 2024 alussa lausuntokierroksen jälkeen, metsähanhen hoitosuunnitelman valmistelu jatkuu.
<p>42. Jatketaan valtakunnallisen osoitetietojärjestelmän edistämistä</p>	A4	3	Hanke ei ole hallitusohjelmassa ja rahoitus puuttuu, jo- ten vaaditaan uusi tilannearvio.

B. Yhteensä yhdestätoista toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteuttamista tukevista toimenpiteistä kahdeksan toimenpidettä eteni suunnitellusti ja kolme toteutui seuraavasti:

Toimenpide	Vaikutta- vuustavoite	Toteuma	Analyysi
46. Laaditaan tilannekuva tutkimusrahoituksen ja tutkimuspoliittisen vaikuttamisen kohdentumista TKI-agendan teemoihin ja painopisteisiin.	B2	3	Toteutus viivästyi henkilövaihdosten takia.
48. Kehitetään tietoriskien hallintaa osana kokonaisriskien hallintaa	B4	3	Tietoriskien arviointi ei ole vielä systemaattista. Kehittämistyötä jatketaan osana riskienhallinnan jatkuvaa kehittämistä.
51. Valmistellaan ja toteutetaan vastuullisuusraportointi ministeriössä valtion linjausten mukaisesti	B1	2	Erillinen vastuullisuusraportti päätettiin jättää laatimatta, koska ministeriö raportoi laajasti toiminnastaan hallituksen vuosikertomuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Toimialan vastuullisuutta on kuvattu laajasti hallinnonalan virastojen omissa vastuullisuusraporteissa.

C. Voimavarojen hallinnan tavoitteiden toteutumista tukevat 5 toimenpidettä edistyivät suunnitellusti.

7.1 Liite 2 Lainsäädäntösuunnitelman toteutuminen

Lainsäädäntösuunnitelman toteutumisen arvioinnissa on käytetty asteikkoa: 1 tavoitteesta on luovuttu, 2 tavoite ei ole toteutunut, 3 tavoite toteutunut osittain, 4 tavoite saavutettu, 5 tavoite ylitetty.

Lainsäädäntösuunnitelman mukaisista vuonna 2023 annettaviksi suunnitelluista kahdeksasta hallituksen esityksestä neljä on toteutunut suunnitellusti ja neljä hallituksen esitystä toteutui seuraavasti:

Hallituksen esitys	Kuvaus	Vaikutus- vuustavoite	Toteuma	Analyysi
HE laiksi maankäytön muutostmaksuksi	Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ovat asettaneet poikkihallinnollisen työryhmän, jonka tehtävänä on käynnistää metsäkadon ja ilmastopäästöjen minimoimiseksi rakentamista ja pellonraivausta koskevan maankäytön muutostmaksun lainsäädännön valmistelutyö. Työryhmän laattima lakiesitysluonnos lähetetään lausunnoille huhtikuun 2023 ensimmäisellä viikolla (viikko 14). Työryhmän tehtävänä on toteuttaa riittävä valmistelu niin, että esitys rakentamisen ja pellonraivauksen sisältävästä maankäytön muutostmaksusta on mahdollista antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2023.	A2	3	Lainsäädäntötyö on viivästynyt eikä ehtinyt lausunnoille suunnitellussa aikataulussa. Virkavalmistelua jatketaan hallitusohjelmassa olevan kirjauksen pohjalla eli vaikutusarvioidaan maankäytön muutostmaksun käyttöönotto. Työryhmätyö ja arvio saatiin valmiiksi vuoden 2023 aikana ja työ luovutettiin 15.1.2024. Tämän jälkeen hallitukselta odotetaan linjauksia valmistelun mahdollisesta jatkamisesta tai sen keskeyttämisestä.
HE laiksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta	20 §:n 3 momentin nojalla annettujen ankarampien säännöksiin sanktioitavuus varmistetaan koskien Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen 13 artiklassa tarkoitettua sallitun poikkeaman rikkomuksia.	A2	1	Sallitun poikkeaman uudet säännöt ja niiden sanktioitavuus tulevat voimaan Euroopan yhteisen kalastuspolitiikan valvonta-asetuksen muutoksen myötä jo 2024.
HE metsityksen (määräaikaisesta) tukemisesta	Joutokäytössä olevien alueiden metsittämiseksi valmisteltiin vuonna 2020 uusi tukijärjestelmä. Tukijärjestelmää koskeva laki metsityksen määräaikaisesta tukemisesta 1114/2020 tuli voimaan vuoden 2021 alusta ja on voimassa vuoden 2023 loppuun. Tukijärjestelmän jatkamiseksi valmistellaan vuosina 2022-2023 laki, jonka on määrä tulla voimaan vuoden 2024 alusta.	A2	1	Voimassa oleva, vuonna 2021 voimaan tullut joutoalueiden metsitystukilaki on määräaikainen ja lain voimassaolo päättyy vuoden 2023 lopussa. Valmisteltu HE laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain 29 §:n muuttamisesta, jolla säädettäisiin tukijärjestelmän päättämiseen liittyvästä siirtymävaiheesta. Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti varmistaa, että aiemmin myönnettyihin tukiin liittyvät maksutukset jatkuisivat. Samoin tavoitteena on tuensaajia koskevan metsitysvelvoitteen jatkuminen siirtymävaiheen ajan. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 31.12.2023.
HE laiksi kasvinuojelulainneista annetun lain muuttamisesta	Lakiin tehdään EU:n valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 täydentämisen edellyttämät muutokset ja lain soveltamisessa esille tulleet tarpeelliset kansalliset muutokset	A1	3	Hallituksen esityksen antaminen on siirretty kevätistunto-kaudelle 2024.

VANHENTUNUT

Maa- ja metsätalousministeriö

Hallituskatu 3 A, Helsinki
PL 30, 00023 Valtioneuvosto
mmm.fi

ISBN: 978-952-366-581-1

ISSN: 1797-397X PDF